

nullum esset peccatum, esset nihilominus sacrificium; esset enim signum sacrum inuisibilis interioris sacrificij, quod ad sacrificium requiritur, & sufficit ex definitione D. August. lib. 10. de Ciuit. cap. 5.

Confirmatur secundó eadem minor quoniam, omni peccato secluso, maneret natura humana Deo subiecta, maneret etiam obligatio gratias agēdi Deo pro beneficijs susceptis: ergó, secluso peccato, reperitur vera sacrificij ratio in signum subiectionis, & in gratiarū actionem, proindeque posset Christus dominus ex his motiuis pro se sacrificare. Tertió Christus dominus orauit pro se ipso, & meruit sibi: ergó sacrificauit pro se; etenim oratio, & meritum actiones sunt, quæ simpliciter ad sacerdotium pertinent. Antecedens ostenditur, nam ad Hebræos 5. dicitur de Christo domino, quod in diebus carnis suæ preces, supplicationesq; apud Deum, qui posset illum saluum facere á morte cum clamore valido, & lachrymis obtulit, & apud Ioan. 12. Orauit Patrem dicens: *Pater uenit hora, clarifica filium tuum.*

Nihilominus tamen his non obstantibus dicendum est primo Christum dominum non sacrificasse pro se ipso, neque habuisse præcipuum effectum sui sacerdotij, qui est expiatio peccatorum. Conclusio est de fide, & manet probata ex tertio notabili. Est insuper ratio D. Thom. quoniam Christus dominus non indigebat medio, ut ad Deum accederet, sed per semetipsum accedere poterat, unde hic effectus potius communicandus erat alijs, quam sibi ipsi, idque confirmat ratione philosophica, quoniam primū agens in quolibet genere,

D. August.
lib. 10. de
Ciuit. c. 5.
2. arg.

3. arg.

Ad Heb. 5.

Ioan. 12.

I. Conclusio.

D. Tho.

A ita in eodem genere est influens, vt non sit recipiens, sic ignis calefacit, sic sol illuminat, potestque alijs exemplis illustrari, vnde nō indiget alio aliquo lumine, nec aliquo à quo calefiat; proindeque cum Christus Dominus sit fons totius sacerdotij, Sacerdosque summus eminentiori, & perfectiori modo, non decebat, vt effectum sacerdotij præcipuum, quem alijs communicebat in seipso reciperet.

Dicendum est secundo Christum Dominum participasse effectum sui sacerdotij secundarium, & minus principalem, nimirum orationem. Hæc conclusio receptissima est, & probatur ex illo ad Hebr. 5. quod in

B tertio argumento adducitur, & ex Ioan. 12. & 13. & 17. manent tamen adhuc in hac conclusione duo dubia.

Primum an Christus Dominus in omni oratione participauerit effectum sui sacerdotij? Secundum: quid acquirerit per huiusmodi effectum, nimirum orationem sacerdotalem? nam ipsum etiam, vt sacerdotem orasse pro se ex dictis deducitur; erat enim Christi oratio Deo infinite grata, non alia ratione, nisi quia humanitas deificata erat ipsa diuinitate per vnionem, cum ipsa in eodem supposito, quæ vnio dicitur duorum in aliquo tertio: ex quo etiam capite actio illius humanitatis erat sacerdotalis, nulla alia præcedente vnctione; Christus enim non fuit vnctus sacerdos, nisi sola diuinitate, præconfortibus scilicet, & partibus cunctis, neque sacerdotium qualitatem aliquam Christo contulit, sicut nobis characterem imprimit.

C Circa primum ergo: an semper Christus Dominus participauerit effectum sui sacerdotij per orationem?

2. Conclusio.

Ad Heb. 5.

Ioan. 12.

13. & 17.

1. Dub.

2. Dub.

Christi ora-
tio quomo-
do non sem-
per exau-
dita.

Math. 26.
Caiet. &
Thomista.
Bonavent.
Richard.
Gabr.
Maior.

Mat. 26.

Luc. 23.

Va'q.
Palud.
Oratio
Christi sem-
per exau-
dita.
Alensis.

Cõciliatur
vtraq; sen-
tentia.

Quidam existimant non semper exauditam fuisse ora-
tionem Christi Domini, pro quo distinguunt inter ora-
tionem, quæ erat expressio affectus efficacis, & illam,
quæ solum exprimebat affectum inefficacem, primaq;
dicunt semper exauditam fuisse, qualis fuit illa oratio
ad patranda miracula, quæ fecit, & illa, qua postulavit
Math. 26. *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu:*
quæ est sententia Caiet. & Thomistarum, 3 par. q. 21.
art. 4. & ex Scotistis eam tenet D. Bonavent. in 3. d. 17.
art. 2. Richard. ibidem. q. 4. Gabriel. q. vnica ar. 3. dub. 2.
Maior. q. 2. est etiam Durandi ibidem, & aliorum. Po-
steriorem verò orationem dicunt non semper exaudi-
tam fuisse, sic non fuit exaudita illa oratio qua apud
Math. 26. Postulavit, vt transiret ab eo calix, quæ erat
expressio affectus inefficacis, & conditionati, neque
etiam illa exaudita fuit apud Lucam 23. *Pater dimitte
illis, quia nesciunt quid faciunt.*

Vasquius verò, qui citato loco tertix partis pro se
adducit Paludanum in 3. d. 17. q. 2. art. 1. cõclus 3. &
Alensem 3. par. q. 16. memb. 1. art. 1. dicit orationem
Christi semper exauditam fuisse, quantum est ex se, &
considerato modo petitionis, & orationis, siue vt lo-
quitur Alensis, quod attinet ad formam orationis, qui
modus loquendi mihi videtur optimus, & forte in so-
lo loquendi modo differt hæc posterior sententia à prio-
ri, nam si in oratione Christi intelligamus contineri
non solum illam expressionem affectus inefficacis, &
conditionati v. g. *Si possibile est transeat à me calix
iste,* sed etiam posterior affectus absolutus, in quem vl-
timo tendebat, & cui conformabatur voluntas huma-

A na Christi procaldubio afferendum est orationem Christi semper exauditam fuisse, nam in illa priori voluntate conditionata exprimebat quidem naturalem displicentiam, quam habebat de morte, tanquam de malo quodam naturæ, unde hoc absolute non postulabat, sed potius huiusmodi voluntatem implicitam, & conditionatam non moriendi cohibebat, ne in simplicem actum prodiret, ut ostenditur per sequentia verba: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* In quibus exprimitur affectus simplex, & absolutus, qui semper per orationem fuit exauditus, & in quo Patris voluntati conformabatur.

B Verum, quomocunque hæc se habeant: ad institutum nostrum respondetur tertio Christum Dominum participem fuisse actionis suæ, & orationis sacerdotalis, qua rogavit pro se, & percepit semper fructum eius, si semper admittas exauditam fuisse, quem loquendi modum non reiicimus; si verò distinguas modo supra explicato inter utranque orationem, sic consequenter dices illum in omni sua oratione sacerdotali exauditum fuisse, & participasse cum eadem distinctione, aut non participasse fructum sui sacerdotij; quia verò hoc obtinuit per orationem, quæ est effectus sacerdotij minus principalis, dicitur communiter cum Divo Thoma Christum Dominum participasse effectum sui sacerdotij secundum quid, & non simpliciter, quia non participavit effectum sacrificij.

C Circa secundum inquirens quidnam Christus Do-

*Christus D.
particeps
effectus sue
orationis.*

D. Tho.

Ad 2. dub.

minus per huiusmodi effectum sui sacerdotij per ordinem ad se obtinuerit? Ad quod dicendum est quarto loco meruisse sibi sui corporis glorificationem, & exaltationem sui nominis: Hæc est communissima. Probaturque Diuo Thomæ loco supracitato, nec indiget alijs in confirmationem præter ea, quæ dicta sunt de oratione Christi, & quæ communiter dicuntur de merito eius, ubi ostenditur Christum Dominum per mortem suam, & passionem, quam humiliter sustinuit, meruisse sui corporis glorificationem, & exaltationem sui nominis. Maior difficultas est, an hoc ipsum meruerit ex vi sacrificij, & quatenus se ipsum in Cruce obtulit in sacrificium, de quo.

Dicendum est quinto Christum Dominum non participasse proprium effectum sui sacerdotij, nimirum sacrificium, nec fructum illius, vnde, neque ipsam glorificationem sui corporis sibi meruit ex vi sacrificij, quod est proprius effectus sacerdotij, sed per orationem modo supradicto, quod idem est, atque ex ratione meriti bonique operis, ac deuotionis. Hæc assertio est contra Thomistas aliquos recentiores, ut videri potest apud Suarium, Medinam, & Ragusam, qui saltem hos effectus concedunt Christum Dominum habuisse ex vi sacrificij, præcipuique effectus sui sacerdotij, idque colligunt, quoniam Concilium supra citatum solum agit, & probat Christum Dominum non indiguisse sacrificio ad placandum Deum, & quod esset in expiationem peccati proprii, quia peccatum nesciuit, non verò negauit Christum Dominum potuisse sacrificare pro se ipso, aut in gra-

D. Tho.

*Difficultas
in quo consistat.*

§. Conclusio.

*Suar.
Medina.
Ragusa.*

A tiarum actionem, aut etiam pro beneficio resurrectionis sui corporis: probant vero, quoniam etiam sine peccato dari posset vera ratio sacrificij, unde ex eo, quod Christus Dominus peccatum nesciret, solum intelligi potest ipsum non potuisse offerre sacrificium pro expiatione peccati proprij: non tamen ostenditur non potuisse pro se sacrificare in gratiarum actionem, aut alio modo non supponente peccatum; prædictam tamen conclusionem Vasq. 3. par. disput. 84. cap. 1. §. Altera pars, contendit esse de mente Diui Thomæ, & deinde §. sequenti probat

B illam esse ad mentem Concilij Ephesini. Fundamentum verò pro eadem assertionem adducit iuxta doctrinam ipsius supracitam; quoniam essentia, & ratio sacrificij pendet ex intentione ministri sacrificantis pro se, aut pro alijs; unde si Christus Dominus vellet sustinere mortem ex fortitudine, aut ex charitate non offerendo illam in sacrificium ad placandum Deum pro peccatis hominum, recognoscendoque eum, ut auctorem vitæ, & mortis proculdubio non sacrificaret: existimat autem Christum Dominum sub nulla ratione obtulisse pro se sacrificium, nam in expiationem peccatorum, certum est, quia peccatum nesciuit: pro obtinendo verò beneficio aliquo etiam prædicto modo offerre non potuit, quia non indigebat medio aliquo ad accedendum ad Deum, sicut alij Sacerdotes, nec etiam habebat impedimentum peccati propter quod opus esset, ut prius sacrificium offerret, ut eo sublato, & non impediante exaudiri posset, & obtineret, quod postulasset, & sibi mors

C

Vasq.
Cōc. Ephesinum,

Christus D.
non sacrificauit pro se.

ipſius, quo ad hoc ſolum prodeſſe potuit per modum meriti, non per modum ſacrificij. Tenaciter autem vult hanc ſententiam quoad omnes partes ex mente Concilij Alexandrini deducere, ita vt neget Concil. Chriſtum Dominum pro ſe quouis modo ſacrificaffe, ſiue in expiationem peccati, ſiue pro beneficio reſurrectionis, & glorificationis ſui corporis obtinendo, ſiue etiam in gratiarum actionem, quoniam Concil. abſoluté damnat eos, qui dixerint Chriſtum Dominum ſacrificaffe pro ſe: verba autem Concilij Alexandrini in Epiftola ad Neſtorium, quæ eſt decima apud Cyrillum, & poſtea fuit approbata in Concilio Ephelino, tomo 1. cap. 14. de Chriſto ſunt hæc: *Quam obrem, ſi quis dixerit non pro nobis ſolum ſe ipſum obtuliſſe, ſed ſimul etiam pro ſe ipſo, ille impietatis crimen vitare nulla ratione poteſt; conſtat enim nunquam deliquiſſe, nullum vnquam peccatum deſignari, qua igitur indegebat oblatione, cum peccatum, cuius hoſtia iure, meritoq; offertur nullum admiſiſſet.* Ex quibus verbis colligit Concilium abſoluté prohibere, ne quouis modo dicatur Chriſtum Dominum ſacrificaffe pro ſe, non ſolum in expiationem peccati, ſed nec etiam pro obtinendo beneficio aliquo, aut in gratiarum actionem.

Nihilominus tamen vt verum fateatur mens Concilium, ſolum videtur eſſe damnare eos, qui dixerint Chriſtum Dominum ſacrificaffe pro ſe, ac ſi ſacrificio indigiſſet in expiationem peccati, vt oſtenditur in illis verbis: *Conſtat enim nunquam deliquiſſe: per quod ſolum excluditur illud ſacrificium, quod*

eſſet

Cōc. Alex.

Cōc. Alex.
exponitur
ab Autore.

A esset in expiationem peccati. Verum Christum Dominum pro se nullo modo sacrificasse, alia ratione ostendi potest; nam quod non sacrificasset pro obtinendo beneficio gloriæ sui corporis præcedenti ratione etiam probatur; qui enim offert sacrificium pro impetratione alicuius beneficij illud offert ad remouendum peccatum, quod obstare poterat, ne illud à Deo consequeretur, quæ ratio pariter excludenda est à Christo Domino, atque excluditur sacrificium pro expiatione peccati.

Ratio adducitur.

B De sacrificio verò in gratiarum actionem (quicquid de possibile sit) quod Christus Dominus de facto in Cruce non obtulerit corpus suum in sacrificium in gratiarum actionem ostenditur, quoniam sic se habuit in executione mors, & passio Christi Domini, sicut prius fuit in intentione in decreto diuino, sed Verbum carnem assumere, atque hominem fieri non idèd fuit decretum, vt Christus Dominus in Cruce sacrificaret se ipsum in gratiarum actionem: ergò postea in executione ipsius passionis non sacrificauit corpus suum prædicto modo, sed sicut caro passibilis decreta est in expiationem peccati pro hominibus, ita pro solis illis sacrificium obtulit in Cruce cruentum. In Cœna verò obtulit sacrificium incruentum memoriale passionis futuræ, tuncque gratias egit Deo Patri, enim vero sicut sacrificium istud per modum conuiuij per actum de se aptum est, & proportionatum, vt offeratur in gratiarum actionem, ita & sacrificium Crucis cruentum, & actum est ad expianda peccata, & de se non ita proportionatum, vt

Secunda ratio Anctoris.

Sacrificiū in Cœna oblatum.

offeratur in gratiarum actionem, hoc verò sacrificium Cœnæ, quod nobis est memoriale passionis præteritæ Christo Domino fuit memoriale passionis futuræ, in qua consummanda erant cuncta sacrificia; nam veteris legis sacrificia in illud tendebant, tanquam in prototypon verum, enim verò sacrificia, & sacramenta legis gratiæ exinde vim, & efficaciam obtinere debebant.

Solutio ad primum.

Ad secundum.

Ad tertium.

Ad argumenta ergo respondendum est. Ad primum concedendo totum, quod in eo assumitur; non negamus enim sacrificium absolutè posse offerri, quin sit pro expiatione peccati: negamus verò, Christum Dominum pro se vlllo modo sacrificasse de facto propter rationes dictas. Ex quibus manet soluta confirmatio, quæ in secundo argumento assumitur. Ad tertium concessio antecedente negatur consequentia, nam oratio est secundarius effectus sacerdotij, quem diximus Christum Dominum participasse, & per illum meruisse sibi gloriam corporis per modum meriti, & boni operis, ac deuotionis, non tamen proinde inferitur participasse proprium effectum sacerdotij, qui est sacrificium.

* *

CAP. XIII.

*Confertur Christi Sacerdotium cum Sacerdotio
Aaronitico, & Melchisedechiano.*

QUOD Christus Dominus fuerit Sacerdos legalis, & Leuiticus probari potest primò, quoniam exercuit actus Sacerdotis legalis ministrans vt talis in templo: ergò potius fuit Sacerdos Leuiticus, quam legis naturæ. Antecedens ostenditur, nam Math. 21. vtens potestate sacerdotali eiecit mentes, & vendentes de Templo, & Luca 4. Ingressus Synagogam Nazareth surrexit ad legendum, & datus est ei liber Isaia, apertoque libro incidit in locum illum: *Spiritus Domini super me propter quod unxit me, euangelizare pauperibus misit me*; legere autem in templo laico non licebat, indeque Thom. Vualdensis de Sacramentalibus. cap. 116. asserit Christum Dominum non in Sacerdotum, sed in lectorum numerum fuisse cooptatum, & proinde sentit ipsum fuisse de genere Leuitarum; citari etiam potest D. Pat. Augustin. 1. de peccatorum meritis. cap. 27. docens Christum Dominum exercuisse tunc in Synagoga officium lectoris, idemque docet D. Isidor. in Sermone pro Synodo, vt videri potest latius apud Vualdensem loco citato, & Canisum lib. 1. de Beata Virg. cap. 3. Vualdensis verò (vt RR. aduertunt) hoc collegit ex Suida, qui verbo

Math. 21.

Luc. 4.

*Thom.
Vualdens.*

P. Aug.

Isidor.

Canis.

Suidas.

Christus D.
Sacerdos
Leuita. qui
dixerint.

IESVS refert id accepisse á Rabbino quodam, qui testatus est se vidisse librum in Templo, in quo Sacerdotum Leuitarum nomina inscribi consueuerant, ibique inter ceteros vidisse Christum Dominum scriptum, & ab omnibus approbatum præmissa genealogiæ examine; neque enim inter Sacerdotes cooperari poterat secundum legem, nisi esset de genere Leuitarum.

2. ARG.

Secundo idem ostenditur, quoniam sacerdotium legis veteris fuit propinquius Sacerdotio Christi, quàm sacerdotium legis naturæ: ergò cum vtrunque sacerdotium, & legis naturæ, & legis scriptæ figura extitisset sacerdotij Christi, illud melius tale sacerdotium repræsentare debebat, quod erat illi propinquius. Tertiò quoniam Christus Dominus Sacerdos obtulit sacrificium cruentum, quale Aaron offerebat, non verò Melchisedech: ergò potius Sacerdos legalis fuit, quam legis naturæ.

1. Cõclusio.
Christus D.
nulla ele-
ctione Sa-
cerdos.
Hebr. 7. 8.
& 9.

Contra prædictam tamen sententiam asserendum est primò Christum Dominum non fuisse Sacerdotem legalem, neque successione generis, neque electione hominum, aut ipsius Dei. Conclusio quoad primam partem non modo receptissima est, sed nec salua fide negari rectè potest, & quasi ex consequenti secunda pars illius; nam D. Paulus ad Hebr. 7. 8. & 9. probans Christum Dominum non esse Sacerdotem legalem, quia non traxit lineam generis sui ex Tribu Leuitica, ex qua solum tunc assumebantur Sacerdotes sic inquit: *In quo enim hæc dicuntur de alia Tribu est, loquebatur autem de Sacerdotio Christi; cum enim*

ostendisset

A ostendisset Christum Dominum post legale sacerdotium venisse secundum ordinem Melchisedech dicta verba protulit, & addidit: *De qua nullus alteri praesto est, manifestum est autem, quod ex Tribu Iudà natus sit Dominus noster, de qua Tribu nihil de Sacerdotibus Moyses loquutus est: idemque etiam inferius tradidit diuus Paulus de eodem Christi sacerdotio, dicens: Qui non secundum legem mandati carnalis, factus est: id est, non est Sacerdos per successionem generationis, tales autem erant Leuitici. Vnde non solum probatur ex hoc loco Christum dominum non fuisse Sacerdotem successionem naturali ex Tribu Leuitica, sed nec etiam hominum electione, qui solum ex eadem Tribu per lineam masculinam genitos eligebant, sed nec alios eligendi potestatem habebant.*

B Tertia vero pars assertionis ita de facto concluditur vera, quoniam nulla mentio fit in tota Sacra Scriptura talis Sacerdotij Leuitici, cuius munere functus sit Christus dominus; neque à Deo: vnde perperam sine sufficienti fundamento induceretur Christus dominus Leuita Sacerdos, ad idque muneris, à Deo designatus.

C Ad primum in oppositum negatur antecedens. Ad probationem eius dices Christum Dominum, dum eiecit ementes, & vendentes de Templo usum fuisse potestate diuina, & excellentiæ, quam habebat ratione vnionis hypostaticæ; sicque interrogatus à Iudæis, in qua potestate hæc faceret, ipsisque respondens alia interrogatione de Baptismo Ioannis an esset ab hominibus, vel ex Deo, illisque rursus respondentibus se

Christus D.
ex Tribu
Iudà, & nō
Leuitica.

Resp. ad 1.

nescire conclusit. *Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio.* Vbi satis innuit in diuina potestate tali munere usum fuisse, cuius illi cognitione carebant, qui solam ab hominibus traditam potestatem cognoscebant. Quod verò legerit librum in Synagoga non colligit illum esse Sacerdotem, aut lectorem Leuitam; sic enim D. Paul. Actor. 13. legit in Synagoga Antiochiæ, & tamen non erat de Tribu Leui; licebat enim cuilibet docto sic legere, & docere in Templo, & in hoc sensu intelligendi sunt Patres in oppositum citati. Illud verò, quod ex Suida refertur falsissimum creditur; supponit enim Christum dominum fuisse ex Tribu Leuitica, cum tamen ex Patre Christus dominus verus Deus esset, per patrem verò putatiuum Iosephum esset ex domo David, de Tribuque Iudæ, non de Leuitica, sic enim Micheæ 5. Vaticinatum est de Christo domino, quod ex Bethleem terra Iudæ nasciturus erat; qui dominator esset, ac Dux in Israel; iam verò Beata Virgo ex eadem Tribu Iudæ erat, & si verò per aliquam partem originem traxisset ex Tribu Leuitica, id tamen non sufficiebat, vt Christus dominus Sacerdos esset Leuiticus; oportebat enim vt per lineam masculinam originem traheret ex Tribu Leuitica, nam & si istæ duæ Tribus Iudæ & Leui, Regia nimirum, & sacerdotalis sæpe fuissent matrimonijs permixtæ, vt constat Exod. 6. & 4. Reg. 11. Tamen sacerdotium iam demandatum erat familiæ Aaronis, Tribuque Leuiticæ, vt constat Exod. 29. & Leuit. 8. Vnde 2. Paralip. 26. Rex Ozias per paternam lineam ex Tribu Iudæ, & per maternam lineam originem trahens ex

A
Aktor. 13.B
Patres scilicet
præcitati
quomodo
intelligendi.C
Micheæ 5.

Exod. 6.

Exod. 29.

Leuit. 8.

2. Paral. 26

A Leuitica á Deo grauitur percutitur lepra vsque in die mortis suæ, cum aliter iustus esset, & optimus Rex solum, quod sacerdotale munus sibi vsurpans atus sit adolere incensum in altari coram Domino; aliter enim permyxtæ essent, & confusæ illæ duæ Tribus, etiam quoad sacerdotium, cuius tamen oppositum constat, & apud loci interpretes latius videri potest.

Ad secundum respondet D. Thom. quod in Sacerdotio Christi duo possunt considerari, nimirum oblatio Christi, & participatio eius, quantum ad ipsam oblationem expressius figurabatur sacerdotium Christi

*Ad 2. resp.
D. Tho.*

B sti per sacerdotium legale cum sanguinis effusione, quæ in sacrificijs veteris legis interueniebat, quam per sacerdotium Melchisedechi, in quo sanguis non effundebatur; quantum autem ad participationem sacrificij, & effectum eius, in quo attenditur excellentia sacerdotij Christi ad sacerdotium legale, melius representabatur sacerdotium Christi per sacerdotium Melchisedechi sacrificantis in pane, & vino, vt patet ex ijs, quæ supra diximus. Et inde etiam constat solutio ad tertium.

Ad 3. resp.

Ad 3. resp.

1. Corol.

C Colliges primo ex dictis Sacerdotium Christi differre á sacerdotio Leuitico penes institutionem, cum illud esset successione hereditaria, non sic verò Christi sacerdotium. Differt secundo penes effectum, cum illud non esset potens iustificare, vt supra retulimus ex D. Paulo ad Hebr. Sacerdotium verò Christi perfectissimum sit, habensque virtutem, & efficaciam, vnde & saluare in perpetuum potest.

Collige præterea ex dictis tum ratione sacrificij

2. Corol.

incruenti,

inruenti, tum excellentiæ, & dignitatis melius representari Christi sacerdotium per sacerdotium Melchisedechi, quam per legale, nec mirum; nam per Christi sacerdotium abolendum erat legale sacerdotium, abrogandaque lex illa per aduentum legis gratiæ: at verò lex naturalis non erat abroganda, sed perficienda, sacrificiumque illud Melchisedechi, quod in pane, & vino figura fuit sacrificij corporis, & sanguinis Christi complendum erat, superiorique modo perficiendum.

Non querimus latè quo pacto sacerdotium Christi dicatur in æternum, siue illud tale dicatur ab vnione hypostatica, quæ perpetua, & æterna erit, siue ad distinctionem sacerdotij legalis, quod paterna successione dum extinguebatur in parentibus ad filios deveniebat, ex ijs enim quæ dicta sunt cõstare potest, quid in his sit dicendum.

3. Corol.

Tandem collige ex supradictis Sacerdotium Christi alterius esse rationis, multoque superioris, atque sacerdotium nostrum legis gratiæ, quod etiam constat, cum Sacerdos esset ex ipsa vnione hypostatica, quæ actiones humanitatis in superiori quodam ordine reponebat, vt iam supra diximus. Et de Christi D. Sacerdotio hæc satis sint: vocat nos enim iam secūds
liber de spirituali ipsius Regno, & potestate, quæ tractatio sacerdotium iure
suo in hac actione
consequitur.

* *

A

LIBER SECVNDVS
DE REGNO SPIRITVALI
CHRISTI DOMINI.

B

* *
*

C

Um quærimus Christi domini spi-
rituale Regnum, eiusq; in creatu-
ras sibi subiectas spirituale domi-
nium non agimus de Christo D.
qua Deus est, vt sic enim æqualis est Patri, &
potentia, & sapientia, sed agimus de Christo
domino; qua homo est, & ratione sui Sacer-
dotij, & Pontificatus inquirimus, quam nam
spiritualem iurisdictionem in orbem terrarū
obtineat, ad quidue extendatur. Quæ veró
in hoc libro dicenda sunt per capita sequētia
distributa hoc ordine peritringentur.

SVMMA CAPITVM.

CAP. I. *Christum Dominum habuisse potestatem spiritualement supra vniuersum orbem.*

CAP. II. *Fuisse potestatem excellentiã, eamq̃ habuisse statim à primo suã conceptionis instanti.*

CAP. III. *Habuisse potestatem legislatiuam, & autoritate, & ratione Theologica ostenditur.*

CAP. IIII. *Habuisse potestatem iudiciariã.*

CAP. V. *Fuit hac potestas Christi Domini monarchica.*

CAP. VI. *Prædicta potestas Christi Domini Petro comunicata, eo tamen modo quò in Christo D. fuit, est pura creaturæ incommunicabilis.*

CAP. I.

Christum Dominum habuisse potestatem spiritualement supra vniuersum orbem.

VERA resolutio in hac materia est Christum Dominum, qua homo est, habuisse potestatem spiritualement supra vniuersum orbem; quæ conclusio est de fide, vt com-

Amuniter apud Auctores; probarique potest ex cap. 28. Mathæi, vbi Christus Dominus dixit: *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra*: iam verò, quod talis potestas non esset temporalis, sed spiritualis potest ostendi ex verbis sequentibus: *Euntes ergò docete omnes gentes*: in quibus insinuat potestas condédi Ecclesiam, instituendique Sacramenta, & adhuc ex posterioribus verbis: *Docentes eos seruare, quacunq; mandauit vobis*, colligitur etiam potestas legislatiua spiritualis, vt infra videbimus; quo circa rectè Maldonatus hoc loco dicit Christum Dominum in his verbis suas patentes literas quodammodo ostendisse, qua scilicet auctoritate Ecclesiam condat, discipulos Apostolos creet: dicit verò datam, quia & si illa potestas illi sit innata, qua Deus est, quia verò, qua homo est naturam humanam accepit, & cum ea hanc potestatem, merito dicitur illi data, vt volunt D. Gregor. Nyc. & Cyril. Alex. Aliter verò nec incongruè Maldonat. dispungit hunc locum, credens nec Christum Dominum loqui de ea potestate, quam habebat vt Deus; erant enim illi per æternam generationem omnia tradita à Patre, Luc. 10. nec de ea, quam acceperat vt homo, sed de ea, quam Apostolis tunc dabat, & proindè, de potestate Regni sui spiritualis, & ita loquebatur de potestate illa, tanquam, si eam ante resurrectionem non habuisset, & consequenter, quam habebat vt Redemptor hominum, quamque sibi per mortem, & resurrectionem suã comparauerat; quia enim homines suo sanguine à seruitute peccati redemerat ius habebat, & potestatem congregandi eos omnes sub vno Regno, & dominio

Potestas cõ
dédi Eccle-
siã, & insti-
tuendi Sacra-
mēta penes
Christu D.

D. Gregor.
Nyc.
D. Cyril.
Maldon.

Luc. 10.

Spirituali,

*Psal. 2.
Isai 49.
v. 6.*

v. 8. v. 9.

*Locus Ma-
thæi de po-
testate spi-
rituali.*

*Probatur
Conc. ra-
tione.*

Hebr. 7.

*Cōfirmatio
p̄cedentis
rationis.*

spirituali, idque probat ex Psal. 2. *Dabo tibi gentes in hereditatem tuam, & possessionem tuam in terminos terra.* Et ex Isaia 49 *Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea, usq; ad extremum terra:* siue ut legunt Septuaginta: *Dedi te in testamentum generis in lucem gentium, ut sis in salutem, &c.* Et infra: *Dedi te in fœdus populi, ut suscitares terram, & possideres hereditates dissipatas: ut diceres his, qui uincti sunt, exite: & his qui in tenebris, reuelamini.* Idemque probat ex alijs locis, concludit vero, ideo dici Christum Dominum hanc potestatem habuisse in cœlo, & in terra, ut ostenderet se utrobique regnaturum. Et tandem, quia ex utraque hereditate futurum erat vnum ouile, & vnum Regnum, cuius ille, & Pastor, & Rex esset: verum pars illa cœlica iam acquisita erat, & in pace constituta, altera vero acquirenda, ad quam Apostolos mittebat.

Quidquid vero sit de loco Matthæi citato, in quo non est dubitandum loquutum fuisse Christum Dominum de potestate spirituali, per quam Ecclesiam construxit, & illi, ut definitur in Trident. sess. 7. Sacramenta instituit, probatur conclusio ratione; quoniam Christus Dominus excellentissimo modo fuit Sacerdos, fuit enim supremus Pontifex excelsior cœlis factus, ad Hebr. 7. Ergo excellentissimo modo habuit potestatem spiritualem correspondentem supremo Sacerdotio, & Pontificatui. Et confirmatur, quoniam Christus Dominus ratione vnionis hypostaticæ, atque infiniti meriti, tanquam supremus Sacerdos, & mediator inter Deum & homines satisfecit pro hominibus exercendo supremi Sacerdotis officium: ergo

habuit

A habuit perfectissimam potestatem spiritualement, aliter
 A tam exerceret munus destitutus ipsius muneris præci-
 pua auctoritate, quæ spiritualis potestas est.

C A P. II.

*Prædictam potestatem fuisse excellentiæ, eamq̃
 statim habuisse à primo sua concep-
 tionis instanti.*

B **C**onsequenter ad ea quæ dicta sunt certif-
 C sissima resolutio est Christum Dominum
 à primo suæ conceptionis instanti ha-
 buisse potestatem spiritualement supra uni-
 versum orbem. Probaturo vero conclusio,
 quoniam hæc potestas collata fuit Christo Domino,
 simul cum sacerdotio, & officio Mediatoris, à quibus
 non licuit, nec debuit separari, sed hæc statim obrinuit
 à primo instanti suæ conceptionis, continuo enim cæ-
 pit mereri, & satisfacere pro hominibus, ut late osten-
 dunt Theologi agentes de merito Christi Domini;
 totaque illius vita (ut Patres expendunt) fuit sacrifi-
 cium quoddam, quod in cruce consummarum est. Er-
 go statim à primo etiam suæ conceptionis instanti spi-
 rituale dominium supra homines obrinuit, illorumq̃
 supremus Sacerdos, & Pontifex constitutus est, sicut
 1. Pet. 2. ad homines dicitur: *Eratis sicut oves errantes,
 sed conuersi estis ad pastorem, & Episcopum animarum*

Conclus. 1.

*P. August.
 Chrysost.*

1. Pet. 2.

G

vestrarum:

vestratum: id est ad Christum D. per fidem eius, quam profiteri ceperant.

*Secunda
probatio.*

*Christus sacerdos
praecunctis par
ticipibus.*

*Quale Christi
D. spirituale do-
minium.*

Secundo idem ostenditur, quoniam Christus Dominus non est constitutus Sacerdos vnctione aliqua externa, nec consecratione sacerdotali, aut legali aliqua ceremonia accedente, neque characterem aliquem per tale sacerdotium recepit, sed praecunctis participibus vnctus fuit oleo ipsius diuinitatis, & ex vnione hypostatica Sacerdos constitutus est. Ergo ad momentum ipsius vnionis hypostaticae obtinere debuit spirituale dominium tale sacerdotium consequens.

Et ex his facile constat altera pars dubitationis, seu assertionis titulo huius capituli praefixae, nimirum, hanc spirituales Christi Domini potestatem esse dominium quoddam omni creato superius, & excellentius, vt pote, quod proueniebat ex ineffabili coniunctione humanitatis cum diuina Verbi persona, & quod cosequebatur Sacerdotium quoddam omni alio, vt vidimus ad finem praecedentis libri, longe perfectius, & ideo breuiter sic maneat expressa praefata resolutio, vt ad caetera velocius progrediamur.

CAP. III.

Habuisse potestatem legislativam.

ertia resolutio de fide sic habuisse Christum Dominum potestatem spiritualem legislativam in univ[er]sum orbem; definita est plane hæc veritas in Conc. Trid.

Conclusio de fide.
C[on]c. Trid[en]t[is].

sess. 6. can. 21. vbi per hæc verba anathematizantur, qui dixerint Christum Dominum à Deo hominibus datum fuisse, vt Redemptorem, cui fidant, non etiam, vt legislatorem, cui obediant. Quod etiam compluribus, iisque non obscuris vtriusque testamenti locis monstratur, nam Isai. cap. 2. & Iudæi nomine populorum significati, & gentes inuitantur vt ascendant in montem Domini ad addiscendas vias eius:

Isai. cap. 2.

Quia de Sion exiit lex, & verbum Domini de Hierusalem: Sicut enim lex illa prima vmbra[m]tilis, & figura legis gratiæ de monte Sinai exiit præuijs fulminibus, atque terroribus per Moyfi manus Iudæis lata. Exod. 20. Legem tamen euangelicam capit Christus Dominus Hierosolymis docere, & in Templo Salomonico quod in monte Sion dicatum erat Deo docuit officiumque Doct[or]is, ac legislatoris exercuit: at postquam in celum assumptus est præcepit Apostolis. Act[us]. 1. cap. ne ab Hierosolymis discederent, sed expectarent promissionem Patris, ibique Euangelium promulgarunt sicut etiam Luc. 1. eis iniunxerat. Ea-

Exod. 20.
Act[us]. 1.
Luc. 1.

Mich. 4.
 Ribera.
 D. Irenaus.
 D. Hiero.
 D. Basil.
 D. Cyril.
 Procop.
 Isai. 42.
 Pagninus.
 Vatablus.

Glos.

Dent. 18.

demque Isayæ verba habentur etiam apud Michæam. cap. 4. quæ eodem sensu explicat Ribera, ad citatum Michææ locum, in explanatione litterali. num. 27. ex D. Irenæo. lib. 4. contra Iudæos. cap. 67. D. Hiero. Basilio, Cyrillo, & Procopio. Nec minus clarum est illud alterum de Christo Domino vaticinium apud eundem Isai. cap. 42. *Et legem eius insula expectabunt, siue insulares, ut legunt Pagninus, & Vatablus, qui locus aperte intelligendus est de lege Christi Domini, per quam cunctæ gentes liberandæ erant, tum à falsorum deorum cognitione, & idolatria, tum à servitute, & iugo legis Moysæ, sicque Septuaginta transtulerunt: Et in nomine eius gentes sperabunt.* Interlinealis pro lege, habet, *Euangelium*: addidit vero: *Gentes undiq; tribulationis percussæ*. Sic etiam Psal. 83. dicitur: *Benedictionem dabit legislator.* Vbi Genebrardus legit: *Induct Doctõr* (ita ut sit sensus) Doctõr, siue legislator Christus dominus benedictionibus populum suum afficiet, & cumulabit, iam vero in Euangelio Christum dominum præcepta tradidisse, & apud Matthæum varijs in locis apparet, & apud Ioannem sæpe dicitur: *Hac mando vobis: Mandatum meum do vobis, & similia alia, quæ habentur.*

Vnde iam in lege veteri Christo domino, tanquam spirituali hominum legislatori obedire præcipiebat Deus: sic enim Deuter. 18. dixit Moyses: *Prophetam de fratribus tuis, sicut me suscitabit tibi Dominus, ipsum audies, qui autem verba eius audire noluerit, Ego ultor existam ait Dominus.* Vbi non solum Christum dominum audire præcepit Deus, sed adhuc se futurum in

A eos vltorem pollicetur, qui ipsius verba legem, ac doctrinam non audierint, ac si diuinam legem violaret, sic Pagninus ex Hebræo, & Paraphrasis Chaldaea, pro *Ipsam audies*, legit, *illi obedies*: quem locum, & si Caiet. & Abul. intelligant duplicem posse habere sensum litteralem, nimirum de Prophetis Moyfi succedentibus, ita vt, *Prophetam*, in singulari sumat pro numero plurali, quasi Deus illis eo loco sponderet non de futuros Prophetas, qui legem Dei annuntiarent, ne ad diuinos, & augures recurrerent, vt ab illis edoceretur, iuxta insignem illam miseriam, & infelicitatem, quã David Psal. 73. prædicit, dum in Israele Prophetarum absentiam lamentatur, dicens: *Signa nostra non vidimus, iam non est Propheta, & nos non cognoscer amplius*: tamen planus est alter sensus, scilicet, de Christo Seruatore nostro, vnde illa dictio, *Prophetam*, litteris insignitur maiusculis, quasi aliquid assueto maius, & sublimius denoter, quæ est sententia P. Augustini. lib. 16. contra Faustum. cap. 18. Probarique potest ex Actor. 3. vbi D. Petrus Spiritu Sancto edoctus eundem locum explicat de Christo domino, ex eoque probat Iudæos non cognouisse Christum D. esse illum verum Messiam, qui promissus fuerat à Deo.

B

C Neque obstat, quod Abulensis addat Christum dominum solum opinatiue, & secundum vulgi sententiam, vanamque æstimationem fuisse Prophetam, eo quod ad prophetiam necessariam credat obscuritatem cognitionis, quæ in Christo domino, neque fuit, neque esse potuit: nam talis obscuritas non est de vera, & propria ratione prophetiæ doni, vt ad 3. p. q. 7. ostendunt

Pagninus.
Chaldaeus.
Paraphr.
Caiet.
Abul.

Pl. 73.
Exponitur
locus Deut.
ad lit. de
Christo D.
P. August.

Act. 3.

Obscuritas
cognitionis
non est de
ratione
prophetiæ.

D. Tho.
Luc. 4. c.
P. August.

Theologi cum D. Tho. Sicque Christus Dominus de
se Luc. 4. cap. dixit: *Non est Propheta sine honore, nisi
in patria sua*: vt notauit P. August. tract. 15. in Ioan.
inde colligens recte Samaritanam de Christo Domi-
no sensisse, cum dixit: *Domine, vt video, Propheta
est tu.*

Lege Deca-
logi duplici
ratione
obligamur.

Matth 5.
v. 17.
Cōc. Trid.

Cōc. Vienn.

Accedit ad præcedentia ratio Theologica, concors
enim est Theologorum sententia Christianos ad De-
calogi præcepta duplici titulo obligari, licet enim ad
illa non teneamur, vt contenta in lege per Moysen la-
ta, vt sic enim ad solum populum Israeliticum specta-
bant, & solum vsque ad Christi Domini aduentum, &
Euangelij promulgationem, tamen Christianos lex
Decalogi comprehendit, vt est lex naturalis, est enim
Decalogus explicatio quædam legis naturæ, sub qua
ratione non solum comprehendit Christianos, sed &
omnes homines in vniuersum: huiusmodi autem le-
ge Decalogi tenemur præterea, qui Christi fidem pro-
fitemur, quia Christus Dominus illam confirmauit,
non enim venit soluere legem naturalem, sed adim-
plere. Matth. 5. nec lex naturalis abrogata est per legē
Euangelicam, sed potius confirmata, vnde in Triden-
tino citata Sess. 6. can. 19. damnantur, qui dixerint in
Euangelio nullum præceptum cōtineri præter fidem,
itemque decem præcepta nihil pertinere ad Christia-
nos, & similia; itemque, quod etiam damnatum fuit
in Conc. Viennensi. cap. 11. anathematizatur, qui di-
xerit hominem iustificatum, quantumlibet perfectū,
non teneri ad obseruantiam mandatorum Dei, & Ec-
clesiæ, sed tantum ad credendum, quasi vero Euange-

lium

A *lum* sic nuda, & absoluta quædam promissio vitæ æternæ sine conditione obseruationis mandatorum Dei. Ex quibus omnibus iam constat habuisse Christum Dominum legislatiuam spirituales potestatem supra vniuersum orbem, illamque exercuisse tradendo præcepta, & leges in Euangelijs contentas.

C A P. III.

B *Habuisse Christum Dominum potestatem iudicariam supra vniuersum orbem.*

C **D**icendum est quarto loco huiusmodi potestatem legislatiuam, quã dicimus Christum Dominum habuisse coniunctã fuisse cum potestate iudicariã spirituali, quã etiam habuit, probaturque iisdem fere testimonijs, quibus supra ostendimus ipsum Sacerdotis, ac mediatoris munus inter Deum, & homines exercuisse. lib. 1. cap. 5. & cap. 7. & ex locis Isai. cap. 1. & Michæ. cap. 3. citatis in hoc libro, ex loco etiã Matth. 22. & 24. & Luc. 17. & Actor. 17. aperte habetur Ioan. 5. *Pater non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio.* Ad quem locum Cyril. Alex. in Ioannem. lib. 2. cap. 240. dicit hanc potestatem Christum Dominum in quantum Verbum Dei, & Deus est, naturaliter habuisse, in quantum autem homo est factus illam accepisse à Patre, sicut ipse profitetur dicens, quod

*Habuit
Christus D.
potestatem
iudicariã
supra oēs
homines.*

*Isai. 49.
Mich. 3.
Matth. 22.
& 24.
Luc. 17.
Actor. 17.
Ioann. 5.
v. 22.
Cyr. Alex.*

1. Cor.

Pater omne iudicium dedit Filio, sic enim 1. Corin. 4. ad hominem dicitur: *Quid enim habes, quod non accepisti:* dicitur tamen Pater neminem iudicare, nō quia reuera non iudicet, quidquid enim vna persona facit, & duæ aliæ faciunt, sunt enim, vt est Theologorum proloquiō, pera Trinitatis ad extra indiuisa, sed quia non iudicat sumpta persona iudicis, seu externo ritu, & forma, sicut ad Christum dominum pertinet iudicium, qua homo est, cum solus sit Deus & homo, vnde eodem cap. versu 27. dum redditur ratio, quare omne iudiciū filio tradiderit, additur: *Quia filius hominis est:* (obiter aduerte oportere hominem, ac humanum se gerere, qui iudicaturus est homines.) Ita locum interpretatur P. August. tract. 19. in Ioan. & lib. 1. de Trinit. cap. 13. & lib. 50. Hom. hom. 22. & Beda in cap. 5. Ioan. & sequitur RR. Optime ad idem confirmandum D. Gregor. lib. 22. moral. cap. 13. ad illa verba Iob. c. 31. *Et librum scribat ipse, qui indicat,* inquit (erit ergo tūc auctor iudicij, qui nunc est conditor libri, vt tunc districtus exigat, qui nunc mansuetus iubet, dixerat autem antea) Dominus ad redemptionem nostram veniens nouum testamētum nobis condidit, sed de eiusdem nos testamēti mandato discutiens quandoque etiam ad iudicandum venit, atque ita librum scribit ipse, qui iudicat.

A

B

C

Opera Trinitatis ad extra indiuisa.

P. August.

Beda.

D. Gregor.

Iob. 31.

Christus D.

iudex viuorum,

& mortuorum.

Act. 10.

Deinde Christus dominus constitutus est iudex viuorum, & mortuorum. Act. 10. Iudicabitque populos in æquitate, & in veritate sua, ad ipsum ergo iudicaria in homines potestas spectat.

Sic præterea est cum ipsa rei natura congruens, vt

qui

A qui potestatem habuit congregandi, instituendique Ecclesiam, ferendi leges, & præcepta spiritualia, quibus perfectum, optimumque illius regimen stabiliretur, obtineret pariter supremam potestatem iudicariam supra eandem Ecclesiam, atque legum illius executionem.

Confirmatur tandem capitali in hac materia fundamento, quod difficile eneruabitur, desumitur vero ex ratione unionis hypostaticæ, a qua humanitas, & sacerdotium, & quamcunque aliam dignitatem, siue potestatem illi consequentem, aut annexam habuit, & non quomodocunque, sed perfectissimo, atque excellentissimo modo.

*Cōfirmatio
precedentis
argumēti à
Patrum au-
thoritate
petiti.*

CAP. V.

Fuit prædicta Christi Domini potestas monarchica.

C X præcedentibus præsertim vero ex hoc postremo fundamento nõ erit dubia cõiectatio asserentis prædictam potestatem, quam Christus D. supra omnes homines statim à primo suæ conceptionis instanti obtinuit Regiam, ac Monarchicam fuisse, sibi que in Ecclesia spirituale Regnum fundasse; sic enim toto Psal. 2. de eo dicitur, quod constitutus est Rex super Sion matrem sanctum eius, quod ibi prædicaturus erat diuina præcepta, quod gentes in sibi propriam posses-

*Potestas
Christi D.
Regia.*

Ps 2

tionem

*Isai. 2.**Cruce Christi
Regnum*

*Pf. 95. iux-
ta lectionē
Romanā,
& Gothicā,
Tertul. etiā
Iustin. La-
ctantius Cy-
prian. Leo,
P. August.
Deut. 33.
Tertul. ad-
uersus Iu-
dæos c. 11.
pag. 144. n.
128. cū seq.*

tionem cederent, quæ late per vniuersæ terræ fines dif-
fusa protelaretur: sicque etiā apud Isai. cap. 2. dicitur,
quod principatus eius factus est super humerum
eius, quod recte exponitur de humanitate ipsius: acute
quidem, & non incongrue de Regno crucis, quam suis
impositam humeris Christus dominus ad passionem
duxit, & in cuius titulo inscriptum fuit, permansitque
inuitis, & reclamantibus perfidis Iudæis: *Rex Iudæo-
rum*: regnavit enim à ligno Christus Deus, & homo.
Sic etiā facit ad hanc eandē allegoriam insignis locus
ex Deuteron. 33. vbi Moyses suas singulis Tribubus
benedictiones diuidens sic inquit ad Iosephum quasi
primogeniti Tauri pulchritudo eius, cornua Rhino-
cerotis cornua illius, in ipsis ventilabit gentes vsque
ad terminos terræ, hæ sunt multitudines Ephraim, &
hæc millia Manasse; quem locum pulchre satis, & ad
nostrum institutum apposite Tertullianus dispungit
ex huiusmodi vaticinio supremam iudiciariam pote-
statem Christi domini in gentes vniuersas colligens,
sic vero inquit lib. aduersus Iudæos: *Non utiq; Rhino-
ceros destinabatur unicornis, vel minotaurus bicornis:*
(loquebatur hucusque de Iosepho qui eo loco benedi-
citur) *sed Christus in illo significabatur, Taurus ob
vtraque dispositionem, alijs ferus, ut iudex; alijs man-
suetus, ut Saluator, cuius cornua essent crucis extima,
nam, & in antenna navis, quæ crucis pars est, hoc ex-
tremitates huius cornua vocantur: Unicornis autem
media stipis palus: hæc deniq; virtute crucis, & hoc modo
cornutus vniuersas gentes, & nunc ventilat per fidem
auferens à terra in calum: & tunc ventilabit per iudi-*

A

B

C

A *cium deiciens de caelo in terram* : & in sequentibus idem prosequitur circa benedictionem, quam Iacobus Genes. 49. imprecatus fuit Simeoni & Leui. In confirmationem vero præmissæ nostræ resolutionis expendi potest Regium vaticinium Pl. 71. vbi Christus Dominus dominaturus introducitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum : sicque Apoc. 1. Firmo Solem Aquila conspicata obtutu scriptum legit in favore eius : *Rex Regum, & Dominus dominantium* : per *famur* autem intelligit P. August. lib. 16. de Ciuit. cap. 33. humanitatem, & eandem expositionem tradit D. Hieron. epist. ad Principiam non est autem negandum esse locum intelligendum de spirituali Regno, quod cum suo sacerdotio obtinuit: quo circa propter eam auctoritatem spiritualem, quam sacerdotium secum defert fuit semper ante oculos cura maxima circa delectationem eorum, qui ad sacerdotiū erant assumendi: consequens vero est, vt summum Sacerdotium summa etiam spiritualis potestas comiteretur, quapropter, cum Christus Dominus, vt vidimus, ab ipsa vnione hypostatica haberet sacerdotium supremum, & omni alio nullo excellentius, sicut præceteris omnibus differentius nomen hæreditauit, ita proculdubio, & Regiam monarchicam potestatem spiritualem in vniuersum orbem obtinuit.

B

C

Interim dum locus alter in præcedentium confirmationem, quali pro coronide paratur. Clementem Alexand. 5. Stromat. cap. 3. de vestibus sacerdotalibus sic differentem audiamus. *Hinc ad imaginem Dei eligebantur Pontifices, qui erant probatissimi ex Tribu Iuda*

Genes. 49.
Benedictio
Simeon &
Leui.
Pl 71.

Ioan.
Apocal 1.
P. August.
lib. 16. de
Ciuit. c. 33.
D. Hiero.

Cle. Alex.

*Quales Sa-
cerdotes, &
Reges.*

*etificata, & qui ad Regnum, & qui ad prophetiam erant
electi ungebantur: unde etiam Aegyptij, non quibus libet
ea, quae erant apud ipsos committebant mysteria, neq; re-
rum diuinarum cognitionem deferebant ad prophanos,
sed ad eos solum qui erant ad Regnum peruenturi, & ex
sacerdotibus ij qui iudicati fuerant probatissimi, & edu-
catione, & doctrina, & genere.*

Ezech. 21.

Postremo eadem regia spiritualis Christi domini
potestas non obscure ostenditur ex cap. 21. Ezechie-
lis, ubi praedicens propheta spoliandum esse Regem
Israel diademate, Regnoque, ac sacerdotio ad eum in-
quit. *Aufer cidarim, tolle coronam:* quasi dicat, Deus te

*Exod. 8.
Leuit. 8.*

à Regno, ac principatu deturbabit, sacerdotioque pa-
riter spoliabit, nam cidaris pertinebat ad Pontificem,
corona ad Regem, sic Exodi cap. 8. praecipitur fieri ci-
daris Aaroni, & Leuit. 8. Moyses textit cidari pontificis
caput, super quam versus frontem posuit laminam au-
ream consecratam, erat autem cidaris victa, qua sacer-
dos caput, redimitum, & circumuolutum gestare con-
sueuerat, etiam si aliquando pro capitis tegumento

*Perfarum
Reges ute-
bantur ci-
dari.*

vsurpetur, praesertim vero, quo Reges Perfarum uteba-
tur, promittit ergo Deus eo loco per Ezechielem coro-
nâ se, & cidarim, idest Regnum & sacerdotium abla-
turum ab Ezechia, quod ille sibi, ut multi volunt, sa-
cerdotium vsurpasset, quod iam disunctum erat à po-
testate Regia. Addit ergo infra Propheta: *Donec ve-
niat, cuius est iudicium:* idest, donec veniat Christus
Messias promissus, cuius typus praecessit in Melchise-
dech, qui Rex simul, & sacerdos extitit, qualis etiam
ipse futurus erat, in eo enim iterum Regia potestas,

*Locus de
Christo D.
iudice.*

saltem

A saltem spiritualis coniuncta fuit cum sacerdotali, & utraque excellentissimo quodam modo omni alio præstantiori: simile vaticinium de Christo domino reperitur. Genes. 49. *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est, & ipse est expectatio gentium.* Vbi Chaldaea paraphrasis iussu Leonis X. typis mandata sic legit. *Non auferetur habens principatum à domo Iuda, nec scriba à filijs filiorum eius, donec veniat Messias, cuius est Regnum, & ipsi obediunt populi* Hæc vero testimonia, & similia intelligenda esse de Regno spirituali Christi D. constat est grauissimorum interpretum sententia, & libro sequenti nos apertius ostendemus.

Genes. 49.

B Neque etiam est hæc resolutio ratione destituta, nã Regnum nihil est aliud, quam multorum vnio sub vno principe in communi bono, quod per se ex tali vnione adinuicem sub vno principe proueniat: at qui fidelium congregatio sic se habet sub vno. principe capiteque nostro Christo domino Seruatore nostro. Ergo sub eodem capite constitutum est Regnum spirituale ipsius, ipseque Christus dominus vere spiritualis Rex noster est tanto veteris Regibus præcellentior, quanto præ illis differentius nomen hæreditauit, cuius Regnũ gens sancta est, & regale sacerdotium, non in comitantis seruatorum turbæ apparatu, sed in pacata quadam, & felici animorum moderatione consistens.

Ratio in confirmatione.

C Cum vero congregatio fidelium sit sub vno principe consequenter, neque democraticam, neque aristocraticam, sed monarchicam rempublicam constituit, vt late probat Cardinalis Bellarm. contra Recentio-

Principatus spiritualis Christi D. Monarchicus.

Bellarm.

Ierem. c. 16

Glos. ord.

Lyan.

Isai. 49.

Glos.

Pro Epiph.

Lyan.

res hereticos. lib. 1. conuouell. 3. a cap. 6. & deinceps: sic enim iam olim in spiritu Vates Ieremias Christum alloquutus principatum eius vnicum, regale, & monarchicum cap. 16. prædixit dicens: *Ad te gentes venient ab extremis terra, & dicent vere mendacium possederunt Patres nostri, vanitatem, qua non profuit eis: vbi Septuaginta legunt, quam falsa possederunt Patres nostri, idola, & non est in eis utilitas;* Qui locus de congregatione fidelium per Apostolorum prædicationem qui ex gentibus ad veram Christi Domini cognitionem erant adducendi communiter exponitur ita Glos. ordinaria. Lyanus, Hugo & cæteri. Sic Isai. 49. dicitur Christus Dominus datus in lucem gentium. Et cap. 60. ad ipsum dicitur: *Lena in circuitu oculos tuos, & vide omnes isti congregati sunt, venerunt tibi, &c.* vbi Glos. interlinealis eos congregatos intelligit, quando facti sunt in fide fortiores, quando iam Ecclesia lac, & pueriles cibos capit deponere, lac enim, & potum recentibus in fide paruulis, non escam dedit Apostolus, cum vero iam congregari cepit spirituale Christi Regnum inuitatur, vt videat Ecclesiam inclutam monarchiam Regibus, ac principibus per omnes orbis partes adorandam, & infra idem Isai. *Et adificabunt filij peregrinorum muros tuos & Reges eorum ministrabunt tibi, & aperientur porta tua iugiter: die, ac nocte non claudentur, vt afferatur ad te fortitudo gentium, & Reges earum adducantur, gens enim, & Regnū, quod non seriuerit tibi peribit, & gentes solitudine vastabuntur.* Hæc & similia loca tunc iam capisse adimpleri inquit Lyanus, cum Magi, Christo

A domino tanquam supremo Regi sua munera obtulerunt: de Regia vero potestate Christi domini spirituali, cui Reges omnes, tanquam supremo principi parere tenentur illa explicant P. August. de unitate Ecclesie cap. 7. & Prosper de predic. Dei p. 3. iuxta illud Isai. 49. dictum ad Ecclesiam gratie Christi domini sponsam: *Erunt Reges nutritij tui, & Regina nutrices tua vultu in terram demisso adorabunt te & pulverem pedum tuorum lingent.* Ad hæc egregie D. Cyrillus. lib. 12. in Ioan. cap. 12. explicans illa verba Christi domini apud eundem Ioannem cap. 18. *Regnum meum non est de hoc mundo: & illa Tu dicis, quia Rex sum ego: inquit: Non negat Regni sui gloriam, qui verus est Rex.*

P. August.

D. Cyril.

B Et ratio tandem ex dictis est manifesta. Nam ubi ad vnum caput dominium & potestas tandem recurrit super ceteros, qui pro communi bono vniuntur sub vno principe, ita, vt per se ex tali vniõne bonum intendant, ibi reperitur ratio Regni, & consequenter in tali capite, & principe sub cuius potestate ceteri constituti sunt ratio Regis: sed vt videmus hoc modo se habet dominium & potestas spiritualis in Christo D.

Ratione ostenditur.

Christus D. fidelium caput.

C respectu congregationis fidelium, qui sub illo tanquam sub capite suo supremo vniuntur, nupit ergo isti Regnum spirituale, ille vero spiritualis Rex constituitur.

CAP VI.

Potestatem spiritualement suam supra vniuersum orbem communicauit Christus D. Petro, eo tamen modo, quo illam habuit communicare non potuit.

Pater August. Serm. secundo Apostolorum Petri, & Pauli expendit quomodo Diuus Petrus eandem per participatione à Christo Domino potestatem habuit, quam ipse Christus Dominus propria virtute obtinuit. Diuus etiam Basilius homil. 11. de pœnitentia sic inquit: *Cum ego sim inuictibilis petra, ego lapis angularis, tamen, tu quoq; petra es. quia mea virtute solidaris, vt qua mihi potestate sunt propria, sunt tibi mecum participatione communia*; vbi plura adducit ostendens, quomodo Deus communitet suas dignitates, non euacuans se (vt ille inquit) sed habes dar, lux est, vos estis, inquit, lux mundi: *Math. 5. Sacerdos est, Sacerdotes facit, ouis est, ecce inquit mitto; vos tanquam oues in medio luporum, petra est, petram facit, & quæ propria sunt illius largitur seruis.* Diuus Ambrosius in Luc. 9. & D. Paulinus Epist. 4. ad Severum inter multa concludunt, nihil mirum esse, si tot dignitates adeoque supra omnem humanam euectas largiatur Christus D.

D. Basilius

Math. 10.

Luc. 10.

D. Ambr.

D. Pauli.

illis,

A illis, quibus & patrem ipsum, & Regnum etiam suum voluit esse commune, cum Ioan. 1. dicat: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Et Psal. 81. *Dij estis, & filij excelsi omnes.* Videatur ad idem institutum D. Ioan. Chrysof. hom. 55. in Matthæum, & hom. 87. in Ioan. D. Cyrillus lib. 2. in Ioan. cap. 12. Hilarius super cap. 16. Matth. D. Hiero. lib. 1. contra Iouinianum, & præter Patrum loca citata complura alia videre quis poterit apud Thomam Ramon in fasciculo aureo de primatu Diui Petri fere per totum, neque in hac actione indigeres longiori probatione, cum sit omnium animis satis insitum suam Christum Dominum potestatem eius in terris Vicario Petro contulisse, quod & in spiritu iam veteri testamento adumbratum multis in locis crediderunt sancti Patres P. August. Serm. 78. de tempore, D. Ambros. lib. 1. de Abel, & Cain. cap. 2. Ruppert. Ab. comment. in Genes. lib. 7. c. 17. D. Prospert. lib. 1. cap. 20. In nouo autem aperte continetur hæc veritas sæpe sæpius repetita, neque enim semel Christus Dominus dominici gregis Petro curam commisit, sed id ipsum aliquoties Petro inculcauit.

B

C Quod vero attinet ad secundum nimirum hanc potestatem spirituale[m] supra vniuersum orbem eo modo, quo fuit in Christo Domino nulli puræ creaturæ communicatum fuisse; imo, & quoad aliqua communicari non potuisse consequens est ad ea, quæ superius tradita sunt. Sicut enim sacerdotium Christi Domini singulare fuit utpote ab vniõne hypostatica singulari, & ineffabili modo proueniens, ita & potestas, quæ tale sacerdotium subsequuta est, singularis quoque

*D. Chryso.
D. Cyril.
Alex.
D. Hilar.
D. Hiero.
Thomas
Ramon.
Potestas Pe-
tro à Chri-
sto D. col-
lata.
D. Ambr.
D. Prosp.*

*Pasce oues
meas.*

*Qualẽ po-
testatẽ Chri-
stus D. cõ-
municauit.*

esse debuit, fundataque in prædicta vnione, indeque
 habebat, quod potestas excellentiæ diceretur: vnde
 etiam actus huius potestatis Christus dominus exer-
 cuit superiori etiam, & singulari modo, solus enim
 Ecclesiam condidit, Sacramenta instituit, Sacerdoti-
 bus alijs potestatem concessit ad remittenda peccata,
 ad iudicandumque de illis in foro animæ, solus etiam
 ipse potuit absque certis verbis, vel signis animas san-
 ctificare, peccataque dimittere, vnde etiam si Summo
 Pontifici Petro eius in totis Vicario participationem
 prædictæ potestatis tradiderit, nulli tamen illam tra-
 didit eo modo, & cum ea independentia quam ipse
 habebat, sed illi potestatem tradidit sub certa quadam
 forma, & modo ab ipso Christo domino præscripto, à
 quo deuiare non licet, & proinde ceteri omnes Petri
 successores, tanquam ministri Christi domini operan-
 tur, ipse vero in omnibus operatur ad Ephes. 4. vt P.
 August. ostendit ad illa verba Ioan. *Hic est, qui bap-
 tizat*

Secunda vero pars resolutionis ostenditur. Quo-
 niam sanctificare iustos ex perfecta iustitia, satisfacere
 ad æqualitatem pro peccatis aliorum, & alij similes
 effectus sunt incommunicabiles puræ creaturæ, prop-
 ter intrinsecum ordinem, quem habent ad personam
 diuinam, à qua actiones valorem, & efficaciam desu-
 munt. Posset nihilominus puræ creaturæ communi-
 cari potestas ad instituenda sacramenta, imo, & ad
 Ecclesiam condendam, & ad similia, quæ non neces-
 sariò requirerent diuinitatem in persona operante, ve-
 rum adhuc in exercendis huiusmodi actibus semper

Aliter Chri-
 stus D. san-
 ctificare po-
 tuit, atq;
 alij sacer-
 dotes.

Potestas S^u
 mi P^oris à
 Christo D.
 Ephes. 4.

Puræ crea-
 turæ non sa-
 tisfacit pro
 peccatis ad
 æqualitatē.

Que pote-
 stas puræ
 creaturæ
 cōmunica-
 bilis.

A
para creatura vteretur potestate participata, aliterque
se haberet, atque Christus Dominus, qui connaturali
modo, & potestate ab alio independente praedictos
actus exercuit, & haec de hac secunda parte praesentis
concertationis dicta sufficiant, & dum spirituale
Christi Domini dominium in vniuersum or-
bem ostensum relinquimus, ad temporale
Regnum, ac dominium in eisdem
homines, si quod habuit,
properemus.

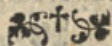
B

C

LIBER TERTIVS
DE REGNO, ET DOMINIO
temporali Christi Domini.

X P E D I T I S ijs, quæ spectare uisa sunt pro loco, ac tempore ad Christi Domini sacerdotium, eiusque spirituales in orbem terrarum potestatem, quæ ipsum sacerdotium consequeretur, disputandum iam postremo loco venit de Regno, ac dominio temporali ipsius Christi Domini in uniuersos homines, an scilicet, sicut ipse spiritualis Rex constitutus fuit supra orbem terrarum, ita etiam temporale aliquod dominium supra ipsum obtinuerit, vereque Rex fuerit temporalis totius orbis, de quo Scholastici varijs in locis in progressu citandi.

A

SUMMA CAPITULUM.

CAP. I. Nonnullis animaduersis aperitur status controuersia.

Cap. 2. Christum D. temporalem Regem fuisse Iudaeorum, qui censerint? & quibus fundamentis?

Cap. 3. Opposita sententia statuitur.

B

Cap. 4. Soluuntur affirmantis sententia fundamenta.

Cap. 5. Qui censerint, & quibus fundamentis Christum D. Regem fuisse temporalem, ac dominum totius orbis.

Cap. 6. Idem ostenditur ex Scriptura sacra, & Sanctis Patribus.

Cap. 7. Rationibus confirmatur eadem sententia.

C

Cap. 8. Auctores oppositæ sententiæ referuntur, & ex locis sacra Scripturæ suadetur.

Cap. 9. Ex Concilio Trident. & Patrum doctrina ostenditur.

Cap. 10. Rationibus efficaciter confirmatur.

Cap. 11. Iudicium de utraq; sententiâ, & soluuntur prioris fundamenta.

Cap. 12. Posterioris fundamenta diluuntur.

CAP. I.

*Aperitur status presentis controversia.**Questionis
sentus de
Christo D.
qua homo
est.**Neq̄, de do-
minio indis-
recto.**Neq̄, de suc-
cessione.*

VT facilius percipiantur, qui in progressu dicenda sunt, oportet primo in vestibulo nonnulla præmittere, quæ cæteris facem præferant. Primo ergo, sicut in præcedenti quæstione, non agimus hoc loco de Christo D., quæ Deus est, sed, quæ homo est: cum dubitari nequeat ipsum, quæ Deus est, supremum quoddam, & excellentissimum dominium super omnes res creatas habere.

Neque etiam quæstio excitatur de dominio indirecto, quod provenit ex dominio spirituali, & quatenus res temporales ad spirituales ordinantur, ut sic enim uti rebus temporalibus in ordine ad spirituales finem, & salutem animarum est indirecte uti temporali dominio, de quo non est dubitandum tale dominium Christum D. supra res omnes habuisse, ut ex pendentibus, quæ in præcedenti libro dicta sunt, & quæ dicenda supersunt facile patebit.

Tertio loco non quærimus, an prædictum Regnum, & dominium temporale orbis ad Christum Dominum spectauerit hæreditario iure, quasi illud per hæreditariam parentum Beatissimæ Virginis successionem obtinuerit: hoc enim dubium speciatim controuertitur de Regno Iudæorum, & in eo, quid dicendum sit patebit ex sequentibus.

A His poſitis adhuc Iacobus Almainus lib. de poteſtate eccleſiaſtica cap. 8. diſtinguit inter iurisdictionē, & proprietatem, proindeq; aliud dicit eſſe quærere, an Chriſtus Dominus fuerit Rex, & aliud an fuerit Dominus: nam poteſtas Regia nihil eſt aliud, quam iurisdictionio temporalis, cuius actus ſunt iuſta præcipere, iniuſta prohibere: dominium autem in eo conſiſtit, quod quis re aliqua libere in omnem uſum vti valeat. vnde conſequenter infert poſſe aliquem habere ius Regium in eas res, quarum non ſit dominus, & éconuerſo poſſe eſſe dominum earum, quarum non ſit Rex, quæ doctrina videtur probata philoſopho. 1. polit. cap. 3. vbi dicit *Ius Regium non eſſe dominatum*, quod diſcrimen inter vtrunq; ius prædicto modo aſſignatum veriſſimum eſt, quidquid in oppoſitum ſentiat Conrad. tract. 1. de contract: nam, multarum rerum quælibet priuata perſona verus eſt Dominus, cum illis poſſit vti libere in omnem uſum, & tamen ipſarum rerum non eſt Rex: Et ex altera parte ſi Rex illarum omnium rerum, quarum Rex eſt, velit fieri Dominus tyrannus erit, qualis eſt Turca Magnus ſibi ſæpe ſæpius uſurpans earum rerum dominium, in quas ius habet Regium, quidquid reclamet Hoſtienſis in Summa tit. de perſcriptionibus §. quæ autem, enimvero dominium, quod in Principe reſidet ratione Regiæ poteſtatis architectonice in eo reperitur, & prout ipſe, tanquam caput Reipublicæ tali dominio, ac Regio iure in commune bonum vti debet; diſtinctumq; eſt ab eo priuato dominio, quod ipſe obtinet in res priuatas, ſibiq; proprias.

B

C Quanquam vero hæc ita ſint, & prædictam vtriuſq;

*Iac. almai.
aliud iuriſ-
dictio, &
aliud pro-
prietas.*

*Diſcrimen
inter ius
Regium,
& domi-
natum.*

Ariſt.

Conrad.

*Turca ty-
rannus.
Hoſtienſis.*

*Alphonf.
Mendoga,*

*Dominii,
& ius Re-
giū in Chri-
sto D. non
distinguen-
dum.*

iurisdictionem ad præsens institutum sum in opere cō-
ducere asseuerat Alphonfus Mendoga Augustinienfis
noster in suis quodlibethis Releatione de vniuersali
Christi Regno & dominio. §. 12. Ego tamen non vi-
deo, quare opus sit in Christo D. Regiam potestatem
à dominio distinguere, si enim Christus Dominus
Regiam potestatem habuit supra orbem terrarum, cū
illam intuitu hereditariæ successionis non obtinuerit
fit consequens, vt illam obtinuerit, vel ratione vni-
onis hypostaticæ, vel, quia caput esset spirituale omnium
hominum, quod etiam in eadem vniōe fundamentū
habuit, quocunq; autem ex his modis semper Regia po-
testas secum deuoueret vniuersale dominium, & idē
argumentum fieri potest de dominio ad potestatem
Regiam, ac proinde, etiam si hæc ab inuicem separari
possint, non est, cur in Christo Domino, quoad præsens
institutum distinguantur.

CAP. II.

*Christum D. fuisse temporalem Regem Iudæorum,
qui censerint, & quibus fundamentis?*

T verò adhuc plenius percipiantur, quæ
dicenda sunt in sequentibus, & hoc etiã
præmittendum est, an scilicet Christus
Dominus hereditaria successione per
parentes Beatissimæ Virginis ius aliquod

habuerit

A habuerit ad Regnum Iudæorum, de quo celebris est inter sacræ paginæ interpretes controversia nunc à nobis scholastica potius concertatione laconicè decidēda, quā protelata historiæ serie amplianda: multi enim per rectam successionis lineam conantur ostendere Iudæorum Regnum ad Christum Dominum, dum apud nos versabatur hæreditario iure deuenisse: alij vero ex opposito sibi persuadere nullum ius ad Regnum Iudæorum temporale Christum Dominum habuisse. Interpretis est Burgenfis in cap. 1. Matth. additio-
B ne 2. concl. 3. & Bacchon. teste Vualdense lib. 2. cap. 76. & Armachan. lib. 4. de quæst. Armen. c. 15. Qui in hanc sententiam deuenere, quod Christus Dominus ex Nathan, per Beatissimam Virginem, & ex Dauid per Salomonem genus traxerit, vnde, cum iam deficeret vir ex eadem tribu, & familia ius Regni ad Beatissimam Virginem delatum fuit, & per eam ad Christū Dominum: neq; obstabat, quod Virgo Deipara fæmina esset, nam, vt constat ex Num. 27. & 39. deficiente viro fæmina in hæreditatem succedere debebat, & proinde cum iam deficeret vir de Regia stirpe Dauid totum ius Israelitici Regni deuoluebatur ad B Virginē, & per illam hæreditario iure ad Christum D., neque est excogitabilis alicuius momenti ratio, ob quam ab hac communi successionis lege Regium ius exciperetur, nescilicet, viro deficiēte, ad fæminam ex eadem stirpe deueniret eadem lege, eodemque iure stante.

C

Præterea Christus Dominus passim in diuinis literis Rex nuncupatur, sic Psal. 2. supracit., sic Isai. 9. de eo dicitur quod *Sedebit super solium Dauid, & super*

*Burgenf.
Matth. 1.
Bacchon.
Tho Vual.
doctrin.
Armachā.*

*Num. 27.
39.*

Fæmina hæres Regni deficiente viro.

*Psal. 2.
Isai. 9.*

*Ierem. 3.**Zachar. 6.**Michea 5.**Matth. 2.**Luc. 2.**Ioan. 12.**Ioan. 8.**Crucis ti-
tulo Chri-
stus D.**Rex.**Alb. Pygb.*

Regnum eius in eternum, dicitur etiam *Ierem. 3. Quod regnabit Rex & sapiens erit. Et Zachar. 9. Dicite filia Sion, Ecce Rex tuus venit tibi.* Quod proculdubio de Christo Domino, & Iudæorum Regno intelligendum est, idemque etiam vacinatatum est *Michea 5.* multisque alijs in locis, quæ longum esset recensere In nouo etiam testamento, vbi iam veritas ipsa sine ænigmatum inuolucris propalata est *Matth. 2. Luc. 2. Ioan. 12.* passimque alibi Rex Iudæorum dictus est Christus Dominus, nusquam vero clarius, & expressius, quam *Ioan. 8.* vbi, cum Christus D. à Pilato interrogaretur, an ipse Rex Iudæorum esset respondit, *Tu dicis*, quæ verba apertè consensum præse ferunt; non aliter vero Christus D. Pilato interroganti consentiret se Regem esse tacite asseuerando, nisi reuera talis esset: ad hoc institutum vide nostrum Franciscum à Christo in 3. q. 4. de Regno Christi. q. 5. concl. 4. Ostenditur tandem Christus D. Iudæorum Rex in titulo salutiferæ crucis quod Pontifex illius anni probasse visus est, dum reclamantibus Iudæis talem inscriptionem deleri, aut mutari non permisit.

Secundo loco Albertus Pyghius de Ecclesiastica Hierarchia lib. 5. cap. 3. sentit quidem cum præcedentibus Christum D. verè fuisse Regem Iudæorum, ab eis tamen dissentit, quia credit ipsum non hæreditario iure, sed ex communi illorum consensu, & quasi tacita quadam electione Regnum Israelis obrinuisse, cum enim Messiam auidissime expectarent, ipsumque non dubitarent Regem Israelis futurum, vt constat ex illis ipsorum verbis, quæ habentur apud *Luc. cap. 24.*

A

B

C

A Et nos expectabamus, quia redempturus esset Israel. Et ex illis alijs, quae ad Christum D. dixerunt Act. 1. Domine, si in tempore hoc restitues Regnum Israel. Quando Ioan. 6. ipsum esse verum Messiam professi sunt, illi quoque temporale Regnum deferre voluerunt: unde inferunt nonnulli ex illo tacito, & virtuali consensu populi, etiam declinante Christo D. illorum imperitiam, qui ob solam ipsis in deserto praestitam saturitatem Regem illum acclamabant, remansisse Christum Dominum Regem Iudaeorum ex consensu ipsius populi, & tacita quadam electione, & ad hunc etiam modum exponunt illud Machab. cap. 14. ubi dicitur, quod populus, Senatusque Iudaeorum Regnum detulit Machabaeis: *Donec Propheta fidelis surgeret*, quo loco per *Prophetam fidelem* Christus Dominus ex communi expositione intelligitur. Adeo vero apud Rabbinos increbuit Messiam futurum esse Regem temporalem, ut aliqui duos inducerent Messias, quorum vnus Rex esset, & potens; alter vero pauper, & mendicus: cuius erroris mentionem facit Alphonsus Men-

C doça in fine quaestionum quodlib. in relectione de dominio, & Regno Christi.

Luc. 24.
Act. 1.
Ioan. 6.
Quando Iudaei Regnum Israelis Christo D. detulerint.

Mach. 14.

Christus D. propheta fidelis.
Alphonsus Mendoca.

CAP. III.

Opposita sententia statuitur.

IS tamen pro hac parte non obstantibus dicendum est Christum Dominum neq; actuale Regnum tēporale Iudæorum obtinuisse, nec illius regimen temporale aliquando obtinuisse, imo, neque ad illud ius habuisse hæreditarium. Conclusio quoad primam partem communis est, & certa; patetq; apertè ex Euāgelistarum discursu. Vnde Ioan. 6. Christus Dominus Iudæorum imperitiam declinavit cum eum Regem acclamarent, materiales enim, & carnales Iudæi Regnum Christi temporale futurum dicebant. Vnde asserere Christum Dominum fuisse temporalem Regem Iudæorum fauet eorum falsæ sententiæ. Tertio, quia Regnum Davidis, & Salomonis progenitorum Christi iam fuerat intercisum in Iechonia & in perpetuum restituendum non erat 4. Reg. 24. Vnde apud Ierem. cap. 22. de Iechonia dicitur. *Scribe virum istum sterilem, virum, qui in diebus suis non prosperabitur: nec erit de semine eius, qui sedeat super solium David, & potestatem habeat ultra in Iuda,* quæ omnia sic adimpleta sunt in Iechonia, vt notavit Ambr. lib. 3. in Lucam. cap. 1. Regnante enim Iechonia Babylonij Iudæam vastauerūt, neque postea vnquam de semine eius Regnum quisquam potuit obtinere in Iudæa, proindeque

Ioan. 6.

Regnum Iudæorum intercisum in Iechonia.

4. Reg. 24.
Ierem. c. 22.

D. Ambr.

neque

A neque Christus Dominus, qui de semine erat Iechonia. Quarto, quia viuentis Christo Domino fuerunt alij Reges Iudæorum, si non iure, saltém factó, quod satis est, vt dicamus Christum Dominum non obtinuisse actuale regimen Regni Iudæorum. Imo Iudæi acclamantes dixerunt ad Pilatum, non habemus aliū Regem nisi Cæsarem, noli scribere Regem Iudæorum, sed quia ipse dixit Rex sum Iudæorum. Tandem, quia á tempore Sedechiæ vsque ad Christum regimen temporale Regni Iudæorum non fuit penes Reges, aut alios quos trahentes originem á Dauid, sed penes Sacerdotes, & Machabæos, de quibus non est dicendum obtinuisse regimen illius populi per tyrannidem, quo pacto illud obtinerent, si tunc temporis veri successores, & hæredes Regni extitissent.

B Et his postremis rationibus probatur etiam secunda pars assertionis, & ostenditur amplius, quia & si nõ esset intereisa in Iechonia, & Sedechia successio Regni Iudæorum, Regnumque adhuc spectasset ad successores descendentes ex origine Dauid, non tamen constat non extitisse tunc alios propinquiores Regiæ stirpi Dauidis, quam Beata Virgo, & Christus Dominus. Deinde quia successio Regni Israelis á Dauid semper per lineam masculinam, non autem per femininam traducta est: at verò Christus Dominus per lineam femininam est filius Dauid, vt est communior sententia. Tertio, quia iuxta Propheticum vaticinium Iacobi, Genes. 49. *Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est*, Christus Dominus nasciturus erat eo tempore, quo nullus esset

*Quartum
fundamentum*

Quintum.

Regnũ penes Mach.

*2. pars conclusionis
probat.*

Secundo.

Gen. 49.

Quo tēpore
natus Chri-
stus D.

D. Hiero.

maninQ

og angos
dandi can

Secunda
explicatio.

regia ang.
regia his.
man. d. 109

Explicatio
D. Hiero.

Regnum
spirituale
Christi D.
pro tēporali
D. Athan.
P. 109.

D. Epiph.

Rex in Israel Iudæ, & re vera defecisset in illa tribu
sceptrum Israelis: at non defecisset si Christus esset
natus Rex temporalis Israelis iure hæreditario, & suc-
cessione legitima cum ipse esset ex Tribu Iudæ, quod
patebit amplius ex solutionibus argumentorum.

Neque propositæ resolutioni aduersatur D. Hiero-
nimus in cap. 22. Jerem. ubi explicans verba supra ci-
tata de intermissione Regni in Iechonia obicit Chri-
stum Dominum, qui futurus erat de Tribu Iechonia,
& tamen sessurus supra solum Dauid, & supra
Regnum eius. Respondetur enim primo intelligi pos-
se neminem de stirpe illius sessurum in diebus eius.
Secundo respondetur, illam prophetiam intelligen-
dam esse de puro homine, non autem de homine
Deo, qualis erat Christus, & in hoc sensu videtur in-
tellexisse non fuisse intermissam successionem Regni
in Iechonia. Responderi verò potest D. Hieronim.
in vtraque solutione non loqui de Regno temporali,
sed spirituali, in quo Christus regnavit, de quo sæpe
PP. loquuntur, cum dicunt Christum Dominum suc-
cessisse in Regno Dauid, & Sede Dauid, non quia
Regnum temporale Iechoniæ, ultra ipsum extensum
fit, sed quia Christus Dominus ex stirpe eius pro
Regno temporali successit in Regno spirituali. Quo
eodem sensu intelligendus est D. Athanasius in Serm.
de Sanctissima Deipara, post medium, explicans il-
lud Psalm. 109. *Dixit Dominus, &c.* ubi de Christo
inquit: *Accepit autem Thronum Davidis corporali
ratione prosapia, qua pater illi David fuit.* Et Epi-
phanes hæres. 29. ubi dicit: *Carnaliter impletum esse,*

A ut Christus sederet in Sede David, quia ipse erat de stirpe illius; loquuntur enim sicut, & aliqui P.P. de Regno spirituali Christi Domini, contenduntque usque ad Christum perseverasse Regnum David temporale non per Reges, sed per Iudices populi, postea vero fuisse Regnum translatum in Christum, non quia ille ius Regni temporalis obtineret, sed quia Regnum temporale David extinctum fuit, & in spirituale Christi translatum, quod aperte docet Athanasius cum verodicit ratione profapit Christum accepisse predictum Regnum corporaliter, non intelligit iure sanguinis Christum temporaliter regnasse, sed tantum, quod Christus, cum esset de stirpe David accepit sedem Patris sui, & regnavit pro eo, translato tamen Regno temporali in spirituale. Idemque sentit, D. Epiphanius cum dicit impletum fuisse carnaliter se ipsa in Christo, ut regnaret pro David,

de Regno enim spirituali intelligendus est, de quo videri potest D. Hieronimus in cap. 21. Ezechielis.

Regnū Iudaorū usq̄ ad Christū D. per Iudices.

Athan.

D. Hiero. Ezech. 21.

CAP. III.

*Soluntur affirmantis sententia fundamenta.**Ad r. resp**Ioseph per
Salomonē
ex familia
Dauid.**Math. c. i.**Christus D.
filius Iose-
phi puta-
tius.
Non adop-
tius.**Ad auctori-
tates resp.
Ioan. 6.*

Ad fundamenta verò opposita iam patet ex dictis responsio, nam licet Beata Virgo fuerit ex familia Dauid, non tamen fuit per Salomonem, sed per Natham, vt est communis sententia: regnum autem solū pertinebat ad eos, qui originem trahebant ex Dauid per Salomonem: at verò Ioseph, quanquam esset ex familia Dauid per Salomonem, vt constat ex Math. c. i. tamen ratione illius non poterat Regnum illud ad Christum pertinere, etenim ius adoptionis non sufficiebat, vt ipse Christus Dominus in Regnum succederet, præterquam quod liberum sit hoc asserere; neque enim constat Christum Dominum fuisse filium adoptiuum Iosephi cum tamē esset illius filius putatius, imo cum præiudicio aliorum successorum fieri nō poterat prædicta adoptio. Adde etiam, quod constare nō posset an Ioseph esset primogenitus trahēs lineam per successionem omnium progenitorum præcedentium, ita vt nullus alius in Regali successionem ipsum præcederet.

Loca verò quæ ibidem adducuntur ex sacra Pagina intelligenda sunt de Regno spirituali, sicque Christus Dominus Ioan. 6. Declinavit imperitiam Iudæorum

A volentium illum rapere in Regem, quia nimirum temporaliter non erat regnaturus, neque aliter Christus Dominus consensum præbuit Pilato. Patet etiam quid sit dicendum ad fundamentum quo Albertus Pyghius innititur, similem enim habet expositionem, nam re vera Iudæi Messiam temporaliter regnaturum credebant; unde non agnoscentes prophetarum dicta circa Regnum Christi spiritualiter intelligenda esse, ipsum quoque Christum non agnouerunt. Illud quod addit de electione populi frivolum est, nec satis diuinandum an Iudæi leues, & inconstantes, leuiter quoque retractarent eam voluntatem quã tunc exhibebant acclamantes illum in Regem.

Iudæi Messiam temporariter regnaturum credebant.

B Ex opposito tamen, aduerte sententiam Marsilij Patauini, & Ioannis de Ianduno asserentium Christum Dominum non modo non fuisse Regem supra alios Reges, sed etiam illis ipso iure subditum fuisse, tributaque non sponte, sed necessitate, & coactione legis illis persoluisse, damnatam fuisse ut hæreticam à Ioan. 22. in quadam Extrauagantè, ut refert Turrecremata 1. par. Summæ. cap. 34. cum aperte sit contra illud Matthæi 17. vbi cum Christo Domino tributum exhiberetur ipse rogans Petrum, dixit: *Reges terræ à quibus accipiunt tributum, & censum à filijs, an ab alienis?* Dicente verò Petro *ab alienis*: respondit Christus: *Ergo liberi sunt filij, ut ergò non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem, qui primus ascendit tolle, & in ore eius inuenies scaterem, quæ verba omnes interpretantur Christum Dominum de se ipso dixisse,*

Damnatur sententia.

Marsilij Patauini, & Ioannis de Ianduno.

Ioan. 22.

Matth. 17.

Christus Dominus liber à solutione tributi.

vt ostenderet se liberum esse à soluendis tributis.

CAP. V.

*Qui senserint, & quibus fundamentis Christum
Dominum Regem fuisse temporalem,
ac dominum totius orbis.*

H X ijs, qui existimant Christum Do-
minum verè fuisse Regem temporalem,
Dominumque totius orbis non omnes
conueniunt in assignando quo pacto ta-
le regnum obtinuerit; nam Galatinus

lib. 4. de Arcanis Catholicae veritatis cap. 27. Ex eo
quod Imperator est Rex, & dominus temporalis om-
nium rerum. cap. in apibus. 7. quaest. 1. & lege depre-
catus. ff. ad legem Rhodiam: Papa autem in spirita-
libus est totius orbis dominus, colligit Christum do-
minum in vtriusque videlicet in temporalibus, & spi-
ritualibus Regem, ac Dominum extitisse, quoniam
vt habetur in Authentica, quomodo oportet vtraque
potestas à Christo Domino, tanquam ab vno fonte
emanauit, de quo agit Cardinal. Turrecremata. in
cap. duo sunt. 96. d. in solut. ad secundam rationem,
& Innocentius Tertius. cap. Solita de maiestate, &
obedientia. D. Anton. titulo. 3. capite. 1. Syluester
verbo Papa, & idem Turrecremata. lib. 2. Summa

Pet. Galat.

*Cap. in apibus. l. de-
precat.*

*Vtraq; po-
testas à
Christo D.
spiritualis,
& temporalis
emanauit.
Turre Cre.
Innocent.
D. Antoni.
Syluest.*

A cap. 113. Nec similitudo, quæ Innocentius videtur de duobus luminaribus, ut præfinit diei, & nocti, id est, negotijs spiritualibus, & temporalibus aliquid concludit, ut inde colligi possit Christum dominum proprie, & directè habuisse Regnum, & dominium temporale totius orbis, ut aduertit Mendoga citatus in relectione de dominio Christi, §. 14. prope finem: ipse verò alia ratione conatur ostendere Christum dominum fuisse Regem temporalem totius orbis, nam §. 15. fatetur illum solum fuisse bonorum temporalium dominum, quatenus corporalia ordinantur ad spiritualia. Cæterum acerrime tuetur bona temporalia per se, & directè ordinari ad spiritualia; proindeque Christum Dominum directè habuisse temporale Regnum, & dominium totius orbis, quem etiam, & eodem modo sequitur Cabrera, ad eandem partem, questione 22. articulo. 1. disputatione unica, §. 6. numero. 69. Quæ fuit sententia Aluari Pelagii, lib. 1. De Planctu Ecclesiæ. cap. 36. & articulo. 40. in principio.

*Mendoga
temporale
dominium
directè sub-
ordinat spi-
rituali.*

*Cabrer.
Aluarus
Pelag.*

C Suar. verò 3. par. disput. 48. sectio. 2. §. dico secundo. docet Christum dominum habuisse per se, & directè excellens quoddam dominium in res omnes creatas, & super omnes hominum, & Angelorum actiones, quanuis Christus Dominus interdum habuerit aliquarum rerum humanum, & temporale dominium, non tamen assumpserit huiusmodi dominium in toto orbe, neque in aliquo Regno temporali, quam limitationem adhibet idem Suar. præcedenti. §. Dico ergo primo. Eam vero, quoad vtramque partem, probat ex

Suar.

*Christus D.
habuit
aliquarum
rerum tem-
porale do-
minium, nõ
omnium.*

Ioan. 22.

Christus D.
pauper.

Vasq.

Nauarro.

definitione. Ioan. 22. in Extrauaganti. Inter nonnul-
 los, de uerborum significatione in qua Pontifex dicit
 Christum Dominum habuisse paucarum rerum do-
 minium, ubi sentit habuisse aliquarum, non tamen
 omnium, confirmatque ex illis omnibus testimonijs,
 in quibus Christus dominus pauper predicatur, per-
 fecta enim paupertas nō tam consistit in abdicatione
 rerum, quo ad usu temporaliū, quā in abdicatione do-
 minij. Vasques disp. 37. cap. 2. putat Christum Domi-
 num uerē habuisse ius Regis, & imperatoris tempora-
 lis super omnes alios Reges, quauis eo noluerit uti,
 nec temporaliter regnare, sed tantum spiritualiter,
 quam sententiam credit non posse probari efficaciter,
 neque ex Sacra Scriptura, neque ex auctoritate PP. at
 cap. 4. eiusdem disputationis illam ratione efficaci
 probaram praesumpta ex dignitate, quam natura
 humana adepta est ex unione ad uerbum, ad quam
 consequentem probat regiam dignitatem. Et cap. 6.
 distinguit inter dominium Regis, & inter ius domi-
 nij in singulas res, quam distinctionem datam dicit
 a Nauarro, & de primo dominio affirmat Chri-
 stum Dominum illud habuisse: de
 posteriori uerō negat.

CAP VI.

Idem ostenditur ex Sacra Scriptura, &
Sanctis Patribus.

HIS circa modum defendendi primam
sententiam animaduersis; absoluté quod
Christus Rex fuerit, & Dominus tempo-
ralis totius orbis, tenuit D. Anton. 3. par-
tit. 3. cap. 2. Almain. in tractatu de pote-
state Ecclesiæ cap. 8. Turrecrem. loco supra citato Na-
uar. in cap. Nouit de iuditijs disp. 3. nu. 8. in tractatu de
iurisdictione Ecclesiæ quæst. 3. Hostiensis in cap. quod
super his de voto, citatur pro eadem sententia D. Tho.
à Cabr. quæst. 59. art. 4. ad 1. & a Ragusa ibidem, vbi
D. Thom. sic inquit: *Christus autem quauis Rex esse
constitutus à Deo, non tamen in terris viuens terrenum
Regnum corporaliter ministrare voluit.* Ex quibus ver-
bis non recte colligunt, vt patet, & patebit amplius,
ex dicendis, D. Thom. sensisse Christum Dominum
Regem fuisse, ac Dominum temporalem totius orbis.
Citatur etiam ab iisdem, & à Suar. in lib. 3. de regimi-
ne Principum cap. 12. sub finem, & 13. per totum,
quod habetur, in opusculo 20. ibi tamen, vt recte ex-
pendit Vasques supra citatus solum locutus est D. Tho.
de dominio spirituali, sic enim habet: *Satis apparet,
quod dominium Christi ordinatur ad salutem anima,
& ad spiritualia bona, neq; oppositum docuit cap. 15.*

D. Anton.
Almain.
Turrecre.
Nauar.

D. Tho.
Cabr.
D. Thoma
mens. non
recte asse-
quuta.

Suar.

Vasquius.

Iosep. Rag.

vt voluit Ragusa; imo hoc ipsum confirmat, vt constat ex illis verbis.

Potestas tēporalis cōpossibilis cū spirituali.

Genes. 14. Melchisedech Rex, & Sacerdos.

Sic etiam Moyses dux, & Sacerdos.

Neutra potestas essentialiter, & directe per se pendē: est adinuicem.

Gratian.

Fundamenta verò pro hac sententia quædam desumuntur ex Sacra scriptura, alia ex PP. alia ex rationibus. Sed ante ipsa aduertendum est potestatem spirituales, & temporales non esse ita impossibiles inter se, vt non possint simul reperiri in vna, & eadem persona; sic enim in lege naturæ, vt vidimus in disputatione precedenti Melchisedech fuit Rex, & Sacerdos Genes. 14. & vt ibidem ostendimus, traditque Turrecrimata, loco supra citato primogeniti vtramque dignitatem habebant, sic & in lege scripta vtramque simul potestatem Moyses habuit, de temporali enim dubitari non potuit, cum ipse fuerit dux, ac Princeps populi Israelitici: de sacerdotali verò Psalm. 18. Moyses, & Aaron in sacerdotibus eius. Imo, & in lege gratiæ nunc non solum Summus Pontifex, sed & Episcopi, alijque Prelati Ecclesiastici, ciuilem, ac politicam iurisdictionem exercent in populis sibi subiectis. Secundo etiam aduertendum est prædictas potestates, & si non sint inter se suapte natura impossibiles, tamen non esse ita coniunctas, vt vna essentialiter pendeat ex alia, aut ita vt ex vna per se, & directe inferatur alia, vt aperte patet, quoniã neque Reges Sacerdotes sunt, nec e contra; etenim vtraque potestas, & spiritualis, & temporalis est immediate à Deo instituta, nam de spirituali, id ostendit Gratianus d. 95 ferè per totam, secularis autem quauis sit inferior spirituali, non tamen est ab illa directe dependens, nec est ex Pontificum institutio-

A ne, sed ex diuina, vt Ioan. Papa d. 96. can. *Si Imperator*, vbi docet Imperatorem filium esse, & subiectum esse Ecclesiasticis legibus, cæterum potestatem illius à Deo esse; habet inquit priuilegium diuinæ potestatis, quæ administrandis legibus publicis diuinitus cõsecutus est, *Quia verò*, vt inquit D. Paul. ad Rom. 13. *qua à Deo sunt, ordinata sunt*: ideo vt inquit Bonifacius Papa in Extrauaganti, *Vnam Sanctam*, oportuit gladium esse sub gladio; & sicut omnia temporalia ad spiritualem finem ordinantur, qui debet esse primus & supernaturalis hominis, ita gladius sæcularis subiectus est spirituali, & proinde indirecte, & prout ad salutem animæ conduxerit, potestas omnis sæcularis ab spirituali pendet, cum ad eam ordinetur.

Ioan. Pap.
Imperatoris potestas à Deo.

Rom. 13.

Gladius spiritualis quo modo subiectum habeat temporalem.

B His breuiter præmissis, quod Christus Dominus, qua homo est, vere fuerit Rex temporalis totius orbis, directæque dominium temporale in vniuersum orbem obtinuerit probari potest primo, quia cap. 9. Zachar. dicitur de eo: *Ecce Rex tuus venit tibi, & dominium eius à mari vsq; ad mare*; sicut etiam de eodem dicitur Psal. 72. *quod dominabitur à mari vsq; ad mare*. Et apud Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra*. Ex quo loco colligit Durandus salua fide negari non posse Christum dominum verè fuisse Regem totius orbis, præsertim cum de se ipse dicat: *Regnum meū non est de hoc mundo*, vbi, vt inquit Durand. Non negauit se esse Regem, cum Regnum habeat, sed dixit non esse admodum Regum terrenorum. Totum hoc autem non potest stare, si re vera Christus dominus non habuit temporale dominium in orbem terrarum;

Zachar. 9.

Ps. 72.

Matth. 28.

Durandi sententia.

Luc. 10.

I. Cor. 5.

Ad Heb. I.

Apoc. c. I.

c. 19.

P. Auguf.

D. Hiera.

D. Bernar.

D. Cyril.

Isai. c. 42.

Ioan. 12.

D. Gregor.

sic idem Christus dominus Luc. 10. omnia sibi à Patre tradita dicit, idēque docuit D. Paul. I. ad Corint. 5. & ad Hebr. I. dicitur, *Constitutus heres vniuersorum.* Efficacius verò id concludere ostendunt prædicti AA. ex duplici loco Apoc. nam cap. I. dicitur, *Princeps Regum terra.* Et cap. 19. de eo dicitur, *Quod scriptum habebat in favore Rex Regum, & dominus dominantium.* Iam verò per famur eo loco humanitatem debere intelligi docet August. 16. de Ciuitate Dei cap. 33. & D. Hiera. epist. ad Principiam.

Et PP. citatur primo pro hac sententia D. Bernar. 3. de Consideratione ad Eugenium dum illi dicit. Dispensatio tibi credita est, non data possessio, non tu ille de quo Propheta. *Et erit omnis terra possessio eius, Christus hic est, qui possessionem sibi vendicat, & iure creationis, & merito redemptionis, & dono Patris, vbi apertè ex tribus his titulis videtur sentire Christum dominum sibi vindicare temporale dominium totius orbis: citatur etiam D. Cyril. lib. 4. in Isaiam cap. 41. vbi dicit, cum Christus secundum quod Deus esset natura Rex, vt hominem electum fuisse in Regem, vbi videtur fauere sententiæ supra citatæ, illumque Regem constituere sub eo. 3. titulo, quem D. Bern. assignauit, nimirum electione, aut dono Patris, & lib. 12. in Ioan. cap. 12. explicans verba illa, quæ Christus dominus Pilato respondit: *Tu dicis, quia Rex sum ego, sic habet, Non negat. Regni sui gloriam, qui Rex verus erat.**

Tertio, D. Gregor. homil. 8. in Euangelia sic habet. *Qui non in parentum domo: sed in via nascitur, vt pro-*

A

B

C

fictio

A secundo ostenderet, quia per humanitatem suam, quam assumpserat, quasi in alieno nascebatur; alienum dico non secundum potestatem, sed secundum naturam, nam de potestate eius scriptum est; in propria venit, ubi videtur sentire Christum dominum potestatem etiam naturalem habuisse supra uniuersum orbem. Tandem August. tract. 115. in cap. 12. Ioan. explicans illud Psal. 2. *Ego autem constitutus sum Rex, &c.* Id ipsum videtur asserere, & D. Hilar. ibidem Nazianz. oratione 36. quae est quarta de Theologia, Chrysof. hom. 81. in Ioan. Theophil. in illud Ioan. 18. *Regnum meum non est de hoc mundo.*

P. August.
Ps. 2.

D. Hilar.
D. Gregor.
Nazianz.
D. Chrysof.
Theophil.

CAP. VII.

Rationibus confirmatur eadem sententia.

C Andem rationibus osteditur eadem sententia. Primo, quoniam ad dignitatem Christi pertinebat, ut haberet omnipotentiam respectu omnium, ita ut non minus posset orbem caelestes mouere, quam Angelus, non minus calefacere, quam ignis, & ideo quatenus homo hanc illi Pater contulit dignitatem ex D. Thom. 3. par. quaest. 13. art. 2. Imo vero erat Iudex, habebatque potestatem statuendi, ac iudicandi de omnibus, ut supra diximus, & docet idem D. Tho. quaest. 89. art. 4. & habetur apud Ioan. 17. *Potestatem*

Prima ratio pro eadem sententia.

D. Thom.
Ioan. 17.

Potestas iudicandi in Christo D.

dedis ei Pater iudicium facere, quia filius hominis est.
 Cum ergo potestas iudicandi consequatur potestatem regiam in Christo, ut docet d. Thom. art. 4. ad 1. præfertim cum ad ipsam Christi Domini dignitatem spectet, quod sit omnium rerum Dominus, tam animorū, quam corporū; proinde sequitur, quod omnis potestas, siue spiritualis, siue temporalis ad ipsum directè pertineat.

Secunda ratio.

Ius Regium quale.

Secundo, quia dignitas, & potestas Regis in Remp. nihil est aliud, quam ius imperandi in his, quæ ad politicam eius gubernationem spectant leges ferendi, & in omni controuersia sententiam pronunciandi, ut dirimatur; sed humanitas Christi Domini non solum, quatenus nutu diuinæ voluntatis gubernabatur, sed etiam in re ipsa talis reddebatur ipsa deificatione, ut si vellet toti vniuerso, & omnibus Regibus imperare, leges ferre, controuersiasque eorum per sententiam dirimere, omnes tam Reges, quam alij de populo, qui cognoscerent humanitatem illam esse Verbo vnitam, & ratione vnionis deificatam, hoc ipso deberent ei

Obiectio.

Refellitur.

Deus per Prophetas Regibus imperabat.

obedire: ergo, &c. Quod si contra istam rationem Vasquo obijcias: ergo etiam Prophetæ Reges fuissent, cum principes illis obedire tenerentur, & eorum controuersias perfectè possent per sententiam dirimere. Respondet aliter Christum dominum, & aliter Prophetas hoc habuisse, nam Christus dominus non solum, prout humanitas illius nutu diuinæ voluntatis gubernabatur; sed etiam ratione vnionis hoc illi debitum erat secundum se spectatæ. Prophetæ verò solū hoc habebant, prout deus per illos Regibus, ac popu-

Alis imperabat; erāt enim quasi Dei interpretes, & prætereā hæc potestas solum fuit in Prophetis per ordinē ad spiritualia. Nec etiā fuit in illis permanens: potestas autē regia permanēs esse debet, sicut fuit in Christo D. in quo etiā ad tēporalia se extendebat, ut dictum est.

Potestas Regia permanens.

Tertio Christus D. nunc in dextris Patris est Rex totius orbis, dominusq; tam in spiritualibus, quā in tēporalibus, sed omnia, quæ Christus D. in cælo gloriosus habet, quæ pertinet ad dignitatē, & officium, habuit ab instanti suæ conceptionis præter id, quod sibi per Passionem, & merita illius acquisiuit spectans ad gloriam sui corporis, & exaltationem sui nominis: ergo statim in hac vita mortali fuit verus Rex, sicque eo nato statim Reges ad adorandum illum venerunt.

Tertia ratio

B Quarto Christus D. in omnes homines habet dominium herile, sunt enim omnes homines serui Christi: ergo habet in eos, & in eorum bona temporalia vniuersalē tēporale dominium, quicquid enim seruus acquirit, acquirit domino suo. *1. Placet. ff. de acquirenda dignitate.* I. etiam in *uitis de acquirendo rerū dominio.*

C Antecedens verō ostenditur, quoniā. *1. Cor. 6. Empti sumus à Christo pretio magno, id est sanguine suo, quo redemit nos à morte spirituali, & æterna, non corruptibilibus auro, & argento, sed pretioso sanguine agni immaculati. 1. Petri. 1. Et proinde si omnes homines erant, omnibus dominatur tanquam Rex, ac Dominus temporalis ipsorum. Vnde D. Paul ad Rom. 14. inquit:*

1. Corin. 6.

1. Petri. 1.

ad Rom. 14.

Mortuus est & resurrexit, ut viuorū, & mortuorum dominetur. Et hæc sunt præcipua huius partis fundamenta.

CAP. VIII.

*Autores, & fundamenta partis negantis
adducuntur.*

Vnt etiam pro hac parte loca multa sacræ
Paginæ, ex vtroque testamento, vt ostendunt
Christum dominum non fuisse Regem temporalem, & vniuersalem domi-
num totius orbis quoad temporalia: neq;

etiam est hæc sententia Autorum præsidio destituta,
nam eam tenet Ioan. Driedo de dogmatibus Sacræ
scripturæ tract. 2. cap. 10. p. 1. Victoria in relectione 1.
quæ est de Ecclesiæ potestate. quæst. 5. à nu. 16. Adria-
nus Finus lib. 5. Flagelli contra Iudæos cap. 5. & 6.
Sotus lib. 4. de iustitia q. 4. art. 1. & in 4. d. 25. quæst. 2.
art. 1. Abul. varijs in locis nimirum super numeros
cap. 24. q. 11. & super Matth. 20. q. 9. & in cap. 21. q. 30.
Vualdenfis lib. 2. doctrinali cap. 67. art. 3. Xistus Sen-
nensis lib. 6. Bibliothecæ hæresi 8. super Epist. Paul. ad
Hebræos Bartholomæus Medina. q. 59. art. 4. Castro
verbo Beatitudo, hæresi 3. Iacobus Naclantus tract. 4.
tit. de Regno Christi. Salon. 2. 2. q. 4. de dominio. art. 4.
Franciscus à Christo in 3. dist. 4. de Regno Christi.
quæst. 6.

Pro ea verò facit primo locus ille supra citatus apud
Hierem. cap. 22. de intercisa successione Regum ex fe-
mine Ieconix, quem non solum intelligunt multi de

*Ioan. Drie.
Victoria.*

*Adria. Fin
Sotus.*

*Abul.
Tho. Vual.
Xistus Sen.
Bar. Med.
Castro.*

*Iac. Nacl.
Salon.
Franciscus
à Christo.*

Hiere. 22.

A hereditaria successione Regni Iudæorum, sed etiam latissimè, vt inde inferant Christum dominum ex semine Iechoniæ natum nullum ius temporaliter regnandi habuisse. Idem probatur etiam ex cap. 18. Ioan. *Regnum meum non est de hoc mundo*, quæ verba de regnandi iure intelligenda videntur, nam de actuali Regno non opus esset idem asserere, cum Christus dominus pauperem, atque humilem vitam ageret. Dixit etiam Matth. 8. *Vulpes foveas habent, & volucres nidus; filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet.* Deinde Luc. 12. Iuueni cuidam roganti Christum d. vt inter ipsum, ac fratrem componeret litem circa diuisionem bonorum respondit Christus: *Quis me constituit iudicem inter vos?* Quod de actuali exercitio regnandi, & iudicando non solum videtur intelligi, sed de iure ipso, sic enim dicitur Ioan. 10. *Non misit Deus Filium suum, vt iudicet mundum*, quæ omnia testimonia, & alia similia videntur ostendere Christum dominum non habuisse temporale Regnum, ac dominium totius orbis.

Ioan. 18.

Matth. 8.

Luc. 12.

Ioan. 10.

C Veram sola priora duo testimonia efficacia mihi videntur; qui tamen oppositam sententiam tueri voluerit ea explicabit cum cæteris omnibus, & similibus, quæ adduci consuerunt de actuali Regno, de quo non est dubitandum Christum dominum non regnasse temporaliter, non verò de dominio, ac iure regio in totum orbem.

Prima duo testimonia efficacia.

Secundo efficacius confirmatur hæc sententia, quoniam vbi cumq; agitur in sacris literis de Regno Christi semper apponitur aliquid, per quod ostendatur tale

Regnum

*Zachar. 9**Psal. 62.**Matth. 28**Durandus
reijcitur.**Luc. 10.**1. Cor. 5.**ad Hebr. 1.*

Regnum spirituale esse, & non temporale: sic enim
 Zachar. 9. cum dicitur: *Ecce Rex tuus venit tibi*, ita-
 tim additur: *Iustus, & saluator ipse pauper, &c.* Quæ
 verba indicant Regnum ipsius fuisse spirituale, non
 verò temporale: sic etiam, *Psal. 62.* vbi dominium
 eius constituitur à mari vsq; ad mare. Additur, *par-
 cet pauperi, & inopi, & animas pauperum saluas fa-
 ciet, &c.* quæ solum spiritualiter intelligi possunt de
 Christo Domino. Sic similiter *Matth. 28.* cum dicitur
 data Christo omnis potestas, &c. Additur: *Eun-
 tes ergò docete omnes gentes, &c.* Quæ verba aperte de-
 terminant potestatem illam spiritualesse, & non
 temporalem. Nec benè Durand. ex hoc loco colligit
 non posse negari prædictum Regnum, & dominium
 temporale Christi. Idem etiam *Luc. 10.* & *1. Co-
 rinth. 5.* & ad *Hebr. 1.* dicendum est; expendenti enim
 antecedentia, & consequentia patebit sensum esse de
 Regno, & dominio spirituali, non vero de temporali.
 Idemque ad locum *Apocal.* dicendum est. Si quando
 autem aliter sonare videntur verba adhærendum
 est communi Patrum, ac Interpretum sen-
 tentiæ ea passim de spirituali Reg-
 no, ac dominio expli-
 cantium.

CAP. IX.

Ex Concilio Tridentino, & PP. doctrina ostenditur.

ACCEDIT autem in confirmationem prædictæ sententiæ decretum Conci. Trid. sess. 4. de editione, & vsu sacrorum librorum, vbi prohibet, ne quis præter communem Sanctorum PP. consensum audeat

Sacram Scripturam interpretari; proindeque si Sancti Patres communiter loca supradicta intelligunt de Regno spirituali, negantque temporale Regnum, & dominiū Christi ita planè sentiendum est. At verò tam Græci Patres, quam Latini conveniunt quod Regnum Christi spirituale fuerit, & non temporale: ergo, &c. Assumptum probari potest primò ex D. Chrysol. homil. 6. ad 21. cap. Matth. vbi id eleganter expendens, quomodo Magi ex Stella illa Iudæorum Regem esse cognouerunt, cum certè non istius Regni ille sit Rex: similiter etiam D. Basilii explicans illud Luc. 1. *Sedebit super sedem David*, sic inquit: *Non in materiali sede David Dominus sedebit, translato Iudaico Regno ad Herodem, sed sedem appellat David, in qua residet Dominus indissolubile Regnum.* Idem apertè habet Origen. lib. 1. contra Celsum D. Athanas. in oratione de Sanctissima Deipara prope finem. Ex Latinis ne ultra latius progrediamur, quatuor adsunt Ecclesiæ lu-

Trid. sess. 4.

Græci Patres, & Latini concordantes.

D. Chrysol.

D. Basil. Luc. 1.

Origen.

P. August.

mina præstantissima August. lib. 17. de Ciuitate Dei. cap. 7. dum loquens de Saule, inquit: *Populi Israel personam figuratè gerebat homo ille scilicet Saul, qui populus Regnum fuerat amissurus Christo Iesu Domino nostro per nouum testamentum, non carnaliter, sed spiritualiter regnatura; idemque docet tract. 115. in Ioan.*

Psal. 2.

D. Hiero.

D. Ambros.

D. Gregor.

Et ad illa verba Psalm. 2. Dabo tibi gentes in hereditatem tuam. D. Hier. lib. 4. comment. in Ierem. ad supracitatum cap. 22. id ipsum diserte docet D. Ambros. in cap. 23. Luc. Idem latè tradit explicans verba illa: *Et regnabit in domo Iacob.* D. Gregor. homil. 8. super Euangelia. Refertur etiam potest in confirmationem prædictorum id, quod Eusebius refert lib. 3. historia Ecclesiasticæ. cap. 20. de quodam qui dicebatur Reuocatus; nimirum hunc detulisse ad Domitianum Imperatorem quosdam Christi domini consanguineos, quos cum Domitianus interrogaret, qualis nam Christus esset, quis, aut vnde? Qualeve Regnum eius? Responderunt ipsum neque huius mundi Regnum, neque huius terræ Imperium habiturum, sed illi præparandum cœleste Regnum in consumatione sæculi

Angelorum ministerio, quando de viuis,

& mortuis in secundo aduentu

iudicauerit,

CAP. X.

Rationibus efficaciter confirmatur.

ANDEM rationibus eadem sententia probatur, primo quoniam Christus Dominus, neque successione hereditaria, neque alicuius populi electione constitutus fuit Rex, ut supra ostendimus, neque

Primum fundamentum

concessione Dei, quæ siue sufficienti fundamento adstrui non potest: cum ergo nullum sit, ut vidimus, neque appareat aliquis alius titulus ratione cuius dici possit Rex temporalis, potius id videtur negandum, quam affirmandum.

Secundo, quia frustra conceditur Christo Domino ius regium temporale, quo nunquam usus erat, præferimus, quia si Christus stante iure, ac dominio regio temporale regi in se abdicaturus erat quoad actum, multo perfectius esset ius ipsum, & dominium a se abdicare, magisque tunc commendaretur perfecta paupertas.

Secundum.

Tertio, & sit confirmatio præcedentis argumenti, quoniam Matth. 19. perfectio Evangelica requirit abdicacionem non solum usus rerum temporalium, sed etiam dominij, sicque Christus Dominus eodem loco dixit adolescenti. *Vade, & vende omnia, qua habes, & da pauperibus:* non verò illi consuluit, ut retineret dominium bonorum, & abdicaret a se usum: iam Chri-

Matth. 19.

Itus Dominus habuit in summo gradu perfectionem
Euangelicæ paupertatis. A

*Quartum
fundamen-
tum.*

Quarto, quoniam ex opposito sequeretur Summum
Pontificem Christi in terris vicarium eandem habe-
re potestatem temporalem supra vniuersum orbem,
quod tamen non est dicendum, cum illam solum ha-
beat per ordinem ad spiritualia, quod idem est, atque
dominari temporalibus indirecte, vt supra diximus.

Quintum.

Quinto, quia si Christus Dominus esset Rex tempo-
ralis totius orbis teneretur mundum temporaliter
gubernare, nec præmitteret multorum Regum tyran-
nidem, quam tamen suo tempore permisit. B

*Confirma-
tur prae-
dens ratio.*

Et confirmatur, quoniam si à primo suæ concep-
tionis instanti esset Rex temporalis totius orbis iam
omnes Reges, qui tunc orbi dominabantur priuati
manerent suo temporali dominio, siquidem non pos-
sunt simul eiusdem Regni plures Reges existere; neque
enim (vt alius dixit) coniux & Regnum patiuntur so-
cium: ergò non potuit esse Rex temporalis. Confir-
matur tandem, quoniam ex prædicto Regno tempo-
rali Christi Domini sequeretur omnes Reges terræ,
etiam in temporalibus Vicarios Christi existere, C

*Secunda cō-
firmatio.*

sicut in spiritualibus Summus Pontifex,
quod tamen non est admit-
tendum.

CAP. XI.

*Iudicium de vtraq³ sententia, & solvuntur
argumenta affirmatiua partis.*

(**)

*H*ec sunt vtriusque partis fundamenta, quæ tamen neutram ita conueniunt, vt quælibet in sua probabilitate nõ maneat; idcirco pro vtriusque defensione vtriusq³ fundamenta dissoluentur.

Authoritates ergo, quæ ex Sacra Pagina desumuntur pro parte affirmatiua facile expediuntur si explicentur de Regno spirituali Christi Domini; in eo enim sensu dicitur habuisse potestatem a Patre, diciturque Princeps Regum terræ, & Rex Regum, & ad eundem debent explicari PP. pro eadem sententia citati.

Rationes vero ad idem comprobandum adductæ non difficile dissoluntur. Nam ad primum argumentum, negandum est quod in eo assumitur; neque enim ad aliquam dignitatem Christi Domini conducebat tale dominium temporale; cum enim Christus Dominus solum in genere gratiæ sit constitutus caput hominum ea per se solum spectant ad dignitatem talis capitis, quæ per se, & directè finem spirituales respiciunt: cætera verò, temporalia nimirum, indirectè, & quatenus prædicto fini spirituali subordinantur, sicque intelligendus est D. Thomas in argumento citatus,

*Solutio ad
primum.*

D. Thom.

quo sensu dicendum est Christum Dominum habuisse dominium super animas, & corpora omnium hominum. A

*Solutio ad
secundum
argumen.*

Ad secundum, quo Vasquius utitur negandum etiā est assumptum, quoniam humanitas Christi Domini per unionem non obtinuit ius regnandi temporaliter, neque hoc illi opus erat; cum enim esset caput hominum in genere gratiæ, satis erat quod supra temporalia haberet potestatem indirectam, quatenus scilicet illa subordinantur spiritualibus, tanquam fini superioris ordinis; cætera verò, quæ in argumento adducuntur, nihil in oppositum concludunt. B

*Solutio ad
tertium.*

Ad tertium neganda est maior, neque illam probat adoratio Regum, quos Stella duxit ad præsep; illi etenim Christum Dominum non recognouerunt ut Dominum temporalem, sed ut spiritualem Regem, ac Dominum.

Solutio 4.

*Ius herile,
& regium
distinguitur*

Ad quartum, admissio antecedente, neganda est cōsequentiā, ut iam constare potest ex ijs, quæ supra diximus; aliud est enim ius herile, & aliud ius regium. Vnde Christus Dominus in omnes homines, quos sanguine suo redemit à seruitute peccati ius habuit semper herile, cum sint ipsius serui, ut argumentum probat, non tamen habuit ius regium, quod ex herili non inferitur, & hoc sensu exponendus est locus Pauli in eodem argumento citatus. C

*Iosephus
Stephanus.*

Quamquam verò ex spirituali dominio temporale per se, & directe non inferatur; rectè tamen Iosephus Stephanus Vestanus Episcopus colligit, & notauit quanti semper Reges, & Imperatores Ecclesiam ve-

nerati

A nerati sint, eiusque Prælatos, & Episcopos iuxta illud
 Isaix. cap. 60. *Ædificabunt filij peregrinorum muros*
tuos, & Reges eorum ministrabunt tibi, siue ut Septua-
 ginta legunt, *assistent tibi,* sicut iam vaticinatus fuerat
 idem Isaias. cap. 49. *Et erunt Reges nutricij tui, &*
Reginae nutrices tuæ vultu in terram demisso adorabunt
te, & pulverem pedem tuorum lingent, seu ut legit Va-
 tabl. ex Hebræo. *Præni in terram incuruabunt se se tibi.*
 Quæ loca de Regum obsequio Ecclesiæ Dei exhiben-
 do intelligenda esse tradit P. August. de Vnitate Ec-
 clesiæ. cap. 7.

Isai. 60.

Isai. 49.

Vat. abl.

P. August.

CAP. XII.

Posterioris sententiæ fundamenta dissoluntur.

QVI tamen huic sententiæ patrocinari vo-
 luerit, ad argumenta opposita, quam pro-
 babiliorē iudicamus, respondebit Chri-
 stum Dominum neque electione populi,
 nec successione Regē fuisse, sed ex vni-
 one hypostatica id habuisse modo supradictō; Regnum
 verō, quod sic obtinetur, non frustra est, etiam si actua-
 le illius regimen non exerceatur: ex quo patet solutio
 ad secundum, neque esset perfectio abdicare à se tale
 dominium, utpote proveniens ex summo bono vni-
 onis hypostaticæ, quod proinde nullo modo impedi-
 bat, sed potius perficiebat Evangelicam paupertatem,

Solutio pri-
mæ, secundæ
& tertiæ.

quam Christus Dominus in terris docuit, & amplecti voluit, & ex hoc satisfit tertio argumento.

Ad quartū

Ad quartum neganda est sequella ob rationes supracitatas in fine præcedentis disputationis. Ad ea enim, quæ per se respiciunt personam, & supponunt hypostaticam vnionem, non opus fuit, vt Christus Dominus communicaret suo in terris Vicario potestatem.

Ad quintum, negāda etiam est illatio; potuit enim Christus Dominus non obstante Regio dominio sibi ex hypostatica vnione proueniente relinquere Regibus terræ priuata sua orbis regimina, sub quocunque titulo illa possiderent, nec proinde Reges tunc tyrannidem exercerent, siquidem nato Christo Domino non manebant priuati Regio suo iure, quo ante ipsum vtebātur; ex eo enim, quod Christus Dominus actuale orbis regimen a se abdicauit temporalia Regnorum iura penes quoscunque Reges in eo statu permenebant, in quo Christus D. illa inuenit, vnde non recte inferri potest Reges tanquam Christi Vicarios postea regnaturos. Ex quibus expedita manet vtraque argumenti confirmatio; potest vero expendi in confirmationem huius sententiæ, quam infeliciter imperij clauū tenuerint Imperatores illi, qui sæculari potestate abutentes Ecclesiæ resistere auli sunt, vt in gestis Honorij & Valentimani cerni potest, propter quæ scelera, & alia similia Occidentale imperium corruit; Roma bis capta fuit a Gothis, & a Vandalis, vt ex Procopio, & aliorum annalibus constare potest.

Infalices Imperatores, qui Ecclesia studiosi nõ existerunt.

Procopius.

E contra verò adduci potest Francorum Rex Clodoueus

A
A doneus, qui cum Galias occupasset, militiaeque Christi nomen dedisset professus est se Regnum Galliarum accipere de potestate Hormisdæ Papæ, & vt refert Papyrius Massonus in vita Henrici. Primi. lib. 3. Annalium statuit, vt Francorum Reges vngerentur ab Archiepiscopo Rhemenfi, & de manu ipsius obtestatem ab Hormisda datam Regnum caperent, neque ante hoc Reges reputarentur.

*Papyrius
Massonus.*

B
B Et hæc pro tota nostra relectione dicta sufficiant ad laudem omnipotentis Dei, & Beatissimæ Virginis Deiparæ.

Index locorum Sacrae Scripturae.

- Cap. 18. *Caue, ne imitari velis abominationes illarum gentium, &c.* 52. A
- Prophetam de fratribus tuis, sicut me suscitabit tibi Dominus, &c. 100. C
- Cap. 20. *Si exieris ad bellum contra hostes tuos, & videris equitatus, & currus, & maiorem, quam tu habearis aduersarij exercitus multitudinē, non timebis eos, quia Dominus Deus tuus tecum est.* 8. A
- Cap. 33. *Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius.* 106. B
- Iolue. Cap. 3. *Tollite arcam federis, & precedite populum.* 9. B
- Iudic. cap. 8. *Forsitan palma manuum Zebee, & Salmana in manu tua sunt, & idcirco postulas, ut demus exercitui tuo panes.* 35. A
- Reg. 1. cap. 20. *Suscitabo mihi Sacerdotem fidelem, qui faciat omnia, qua sunt in corde meo.* 74. A
- Iob. cap. 1. *Cumq; transissent in orbem dies coniunij mittebat ad eos Iob, & sanctificabat illos, &c.* 17. C
- Cap. 31. *Et librum scribat ipse, qui iudicat.* 104. B
- Ex Psalm. Psal. 2. *Dabo tibi gentes in hereditatem tuam.* 96. A
- Psal. 62. *Parcet pauperi, & inopi, &c.* 142. A
- Psal. 72. *Dominabitur a mari vsq; ad mare.* 135. C
- Psal. 73. *Signa nostra non vidimus, iam non est Propheta.* 101. B
- Psal. 75. *Et factus est in pace locus eius.* 27. A
- Pf. 104. *Dirigatur Domine oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo, &c.* 18. A
- Pf. 105. *Effuderant sanguinem innocentem sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarum, &c.* 47. A

Index locorum Sacrae Scripturae.

<i>Pf 109. Dixit Dominus, &c.</i>	126. C
<i>Tu es Sacerdos in aeternum.</i>	33. B
<i>Isai. cap. 2. Quia de Sion exiit lex, & verbum Do- mini de Hierusalem.</i>	99. B
<i>Factus est principatus eius super humerum eius.</i>	106. A
<i>Cap. 9. Longaevus, & honorabilis ipse est caput.</i>	8. C
<i>Sedebit super solium David, &c.</i>	121. C. 122. A
<i>Cap. 40. Gregem suum pascet in brachio suo, congre- gabit agnos, &c.</i>	45. C
<i>Cap. 42. Et legem eius in sula expectabunt.</i>	100. B
<i>Cap. 49. Dedi te in lucem gentium, &c.</i>	96. A
<i>Leua in circuitu oculos tuos, & vide.</i>	110. B. C
<i>Et erunt Reges nutritij tui, &c.</i>	149. A
<i>Cap. 53. Oblatus est, quia ipse voluit.</i>	55. B
<i>Cap. 60. Aedificabunt filij peregrinorum muros tuos, & Reges eorum ministrabunt tibi.</i>	149. A
<i>Ierem. cap. 3. Regnabit Rex, & sapiens erit.</i>	122. A
<i>Cap. 16. Ad te gentes venient ab extremis terra, & dicent, verè mendacium possederunt patres no- stri, &c.</i>	110. A
<i>Cap. 22. Scribe verum istum sterilem, virum, qui in semine suo non prosperabitur, nec erit de semine eius, qui sedeat super solium David, &c.</i>	124. C
<i>Ezech. cap. 21. Aufer Cidarim, tolle coronam.</i>	108. B
<i>Cap. 44. Et populum meum docebunt, quid sit inter sanctum, & pollutum.</i>	7. C. 11. B
<i>Micheas. cap. 5. Et tu Bethlem terra Iuda, &c.</i>	90. B
<i>Zachar. 9. Dicite filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi.</i>	122. A. 135. B. 142. A
<i>Cap. 14. Percutia pastorè, & dispergetur oves gregis.</i>	45. C

Index locorum Sacræ Scripturæ.

Malach. cap. 2. <i>Labia Sacerdotis custodient scientiã,</i> & <i>legem requirent de ore eius.</i>	45. A
1. Machab. cap. 14. <i>Donec Propheta fidelis surge-</i> <i>ret.</i>	123. B
Ex Matthæi Euãg. cap. 8. <i>Vulpes foueas habent.</i>	121. A
Cap. 17. <i>Reges terræ, à quibus accipiunt tributum,</i> <i>à filiis, an ab alienis?</i>	129. C
Cap. 19. <i>Vade, vende omnia, quæ habes.</i>	145. C
Cap. 22. <i>Filius hominis venturus est in gloria patris</i> <i>sui cum Angelis suis.</i>	45. B
Cap. 23. <i>Omnia, quacunq;, dixerint vobis seruate, &</i> <i>facite.</i>	10. C
Cap. 24. <i>Hic Iesus, qui assumptus est à vobis, &c.</i>	45. B
Cap. 26. <i>Veruntamen, non sicut ego volo, &c.</i>	80. A
Cap. 28. <i>Data est mihi omnis potestas, &c. p. 95. A.</i>	135. C
& 142. A.	
Ex Lucæ cap. 1. <i>Sedebit super solium David.</i>	143. C
Cap. 4. <i>Non est Propheta sine honore, nisi in patria</i> <i>sua.</i>	102. A
Cap. 12. <i>Quis me constituit iudicem inter vos.</i>	141. B
Cap. 22. <i>Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur.</i>	67. A
Cap. 23. <i>Pater dimitte illis, &c.</i>	80. C
Cap. 24. <i>Et nos expectabamus, quia redempturus</i> <i>esset Israël.</i>	123. A
Ex Ioanne. cap. 1. <i>Dedit eis potestatem filios Dei</i> <i>ferri.</i>	113. A
Cap. 5. <i>Pater non iudicat quenquam, sed omne iudi-</i> <i>cium dedit filio.</i>	103. C
Cap. 10. <i>Non misit Deus filium suum, ut iudicet mun-</i> <i>dum, &c.</i>	141. B

Index locorum Sacræ Scripturæ.

- Cap. 12. Patervenit hora, clarifica filiū tuū* 78. B. & 79. B
Tu dicis, quia Rex sum ego. 136. C
Cap. 17 Pro eis sanctifico me ipsum. 48. C
Potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius ho-
minis est. 137. C. 138. A
Cap. 18. Regnum meum non est de hoc mundo. 141. A
Acta Apost. Cap. 1. Domine, si in tempore hoc re-
stitues Regnum Israel. 123. A
Epist. ad Rom. cap. 9. Optabam anathema esse à Chri-
sto pro patribus meis. 48. C
Cap. 13. Quæ à Deo sunt, ordinata sunt. 135. A
Cap. 14. Mortuus est, & resurrexit, ut vivorum, &
mortuorum simul dominetur. 139. A
1. ad Thesalon. cap. 2. Quæ enim est nostra spes, aut
gaudium, aut corona gloriæ. 11. C
Ad Hebr. cap. 1. Factus est omnibus obtemperanti-
bus sibi causa salutis æternæ. 50. B
Cap. 4. Habemus Pontificem, qui penetravit cælos,
&c. 46. A
Cap. 6. Omnis namq; Pontifex ex hominibus assump-
ptus pro hominibus constituitur in his, quæ sunt
ad Deū, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis. 6. C
Cap. 7. Melchisedech sine patre, sine matre, sine ge-
nealogia, &c. 31. B
In quo enim hæc dicuntur de alia tribu est, &c. 88. C. 89. A
Primæ Pet. cap. 2. Eratis sicut oves errantes, sed
conversi estis ad pastorem, & Episcopum anima-
rum vestrarum. 97. C
Apoc. cap. 1. Rex Regum, & dominus dominan-
tium. 107. A. & 136. A.

INDEX RERVM

*Prior numerus paginam, posterior
lineam indicat.*

A Aron quomodo primus Sacerdos?	p. 20. A
Illius sacrificia cruenta.	p. 88. B
Abimelech solo æquauit Salem.	p. 28. A
Abrahamus sacrificauit Deo.	18. B
A Melchisede cho benedicitur.	24. B
Actus vnius virtutis physice, quomodo ad diuersas virtutes pertineat?	61. B
Adamus Cain, & Abel ad sacrificandũ instituit.	17. B
Adoratio interna, quomodo ab externa distingua- tur?	62. B
Anathemata, quæ dicantur?	49. A
Angeli homines ducunt ad veri Dei cultum.	31. C
Animalia, quæ offerebantur in templo, quid repræ- sentarent?	49. B
Arrij error circa personam Verbi.	75. B
Ascensiones cur sacrificia dicantur?	18. A
Aureola pro alienis bonis operibus pertinet ad sa- cerdotem ex D. Chrysoft.	8. B
Pro proprijs laurea. ibidem.	
B	
B enedicere per antiphrasim pro maledicere.	17. C
Benedicere sacerdotalis actio.	40. A
Bonitas generica sine specifica imparticipabilis.	60. C

Index Rerum.

C

C Aietani deceptio circa personam Melchisedechi.	28. A
Caput fidelium Christus D.	111. C
Cathedris, quales præesse debeant ex D. Chry- sost.	11. A. B
Chanaan Regio filiorum Cham,	32. A
Choen vox hebræa, quid significet?	33. A
Christi D. humilitas.	6. A. B
Pastor bonus.	11. C
Natus in Berlethem ex tribu Iudæ.	90. B. C
Mediator inter Deum & homines. ibidem.	
Vere, ac proprie Sacerdos.	44. B. 45. B. 96. B
Dux noster. ibidem.	B.
Non fuit Sacerdos legalis.	88. B. C
Illius Sacerdotium magis assimilatum Iudæorum Sacerdotio, quam gentilium.	47. A
In cruce sacrificavit.	48. B
Fuit hostia pacifica: pro peccato: holocaustum.	50. A
Illius mors, quomodo sacrificium.	51. C
Naturaliter, quomodo moriturus.	56. B
Tota illius vita sacrificium.	97. C
Sacrificium obtulit in nocte Cœnæ.	66. C. 67. A. B. C
Figuratum in immolatione agni.	68. B
Sacerdos simul, & victima.	71. A
Non sacrificavit pro se.	83. B
Non indiguit sacrificio pro se.	77. B
Nec illius fructum participavit.	82. B
Aliter sanctificat, atque alij Sacerdotes.	114. A
Habuit potestatem iudiciariam supra omnes ho-	

Index Rerum.

mines.	103. B. & 138. A
Habuit potestatem legislatiuam supra vniuersum orbem.	99. A
Habuit potestatem excellentiæ á primo conceptionis suæ instanti.	97. B
Habuit aliquarum rerum temporale dominium; non vero omnium.	131. C
Habuit vero omnipotentiam respectu omnium rerum.	135. C
Non fuisse Regem temporalem totius orbis suadet.	145. A. B. C
Verius iudicatur?	147. A
Oppositum probabiliter defenditur?	148. B
Clodoueus Francorum Rex, Regnum accipit de potestate Hormisdæ Papæ.	151. A
Concilij Alexandrini locus exponitur.	84. A
Creatura non satisfacit Deo ad æqualitatem pro peccatis alienis.	114. C
Quæ potestas illi communicabilis?	ibidem.
Crucis sacrificium consummatio cæterorum.	86. A
Crucis titulo Rex Christus D.	122. B
Cruz Christi Regnum.	106. A
Cura maxima circa delectionem sacerdotum.	105. B
D.	
D An id sedem Christi D. qualem appellet ex D. Basilio.	143. C
Decimas accipere actio sacerdotalis.	40. A
Deus per Prophetas Regibus imperabat.	138. C
Diabolus æmulator veri sacrificij.	53. A
Dominium spirituale Christi D. quale?	98. B

Index Rerum.

- Dominium, & ius Regium non distinguendum
 in Christo D. 120. B
- Dominium temporale directe subordinari spiri-
 tuali sensit Mendocã. 131. A. B
- Ducis officium, quanta indigeat sollicitudine. 9. C
- E**cclesiæ communis consensus circa sacrifi-
 cium Melchisedechi. 39. C
- Efficacia petitionis Ecclesiæ. 13. A
- Esau Symoniacus. 34. A
- Illius primogenitura translata in Iacobum. ibidem.
- Et coniunctio*, pro particula causali. 40. C. 41. A
- Eucharistia, vt est sacrificium habet vim satisfa-
 ctiuam. 70. A
- Aliter Christo D. passionem suam representauit,
 & aliter nobis representat. ibidem. B
- Eucharistiæ sacrificium per modum conuiuij. 85. B
- Euangelium continet præcepta. 102. C
- Anathematizantur, qui oppositum censerint. ibidem.
- F**ides Christi Mediatoris semper necessaria
 post lapsum. 16. B. C
- Fœmina hæres Regni deficiente viro. ibidem. 121. C
- Franciscus Stancarus errauit circa rationem Me-
 diatoris, & Sacerdotis in Christo D. 72. C
- Francorum Regum obseruantia erga Eccle-
 siam. 150. C. 151. A
- Francorum Reges vnguntur ab Archiepiscopo
 Rhemensis, vt Reges habeantur. 151. A

Index Rerum.

G Edeon é bello victori reuertenti panis offer-	
tur.	34. C
Gladius spiritualis, quomodo subiectum habeat	
temporalem.	135. B
H Eretici Melchisedechiani quomodo er-	
rauerint circa personam Melchisede-	
chi.	21. C. 22. A. B. C
Hæretici sinistre exponentes verbum <i>proferens</i> .	35. A
Hieracis error.	22. B
Holocaustum vñionem cum Deo designabat.	50. B
Homo sacrificijs indiget propter tria.	49. C
Hostia pacifica pro salute.	50. A
Pro peccato. ibidem.	
I mperatores filij Ecclesie.	135. A
Illorum potestas à Deo. Ibidem.	
Illorum erga Ecclesiam obsequium.	148. C
Infalices, qui Ecclesie ausi sunt resistere.	150. C
Infinitas valoris duplex in operibus Christi D.	76. C
Ioseph per Salomonem ex familia Dauid.	128. B
Illius filius putatiuus Christus D; non adop-	
tius. ibidem.	C
Isacchi mors materia sacrificij esse poterat.	59. A
Iudæi quomodo Regnum Christo Domino detu-	
lerunt.	123. A
Iudæi, Messiam temporaliter regnaturum crede-	
bant.	129. A
Iudicare officium Sacerdotis.	10. A
Ius Regium, & dominatiuum.	119. B

Index Rerum.

Ius Regium quale. 138. A
 Ius herile, & Regium distinguuntur. 148. B
 Kemnitius confutatur. 43. A

L

Lac, & potus cibis fidelium in fide recen-
 tium. 110. B
 Laici, quo modo Sacerdotes ex Tertulliano. 47. B. C
 Leprosus Sacerdotis iudicio stare debet. 16. B
 Leuitam Sacerdotem fuisse Christum D. qui cen-
 serint? 88. A
 Leuitici Sacerdotij vsus. 42. A
 In illius sacrificijs, quomodo panis admixtus? ibid. B
 Lex naturalis nullum determinatum ritum habe-
 bat in sacrificijs. 19. A
 In ea aliqui dies festi. ibidem. C
 Legis naturalis, quales Sacerdotes? 20. B
 In eadem lege loca ad sacrificandum deputata.
 Ibidem. C
 Lex vetus umbra. 99. B
 Lex Euangelica Hierosolymis tradi cepit. 99. C
 Lege decalogi duplici præcepto obligamur. 102. B
 Litteræ maiusculæ aliquid singulare denotant. 101. B

M

Maria Virgo ex Tribu Iudæ. 90. B
 Per Nathan. 121. B
 Martyrium quid sit? 58. A
 Martyrum passiones, quare non sint sacrificia ex
 mente Medina, & aliorum. 55. A. B. C
 Alia ratio ex mente Caietani. ibidem. & 56.
 Vtraque reijcitur. ibidem.

Index Rerum.

Alia ratio Vasquij.	57. C
Reijcitur.	58. B
Alia Iosephi Ragusa.	59. C
Reijcitur.	B.
Quid sit dicendum ex propria sententia.	65. B. C
Melchisedech fuisse Angelum. error.	23. A
Fuisse verum hominem de fide est.	23. B
Fuisse Regem Salem.	24. & 26. B. C
Cuius Salem? ibidem.	
Quomodo sine patre, sine matre, sine genealogia. ibidem.	C. & 25. A. B. C
Probabiliter fuit Sem.	28. C
Oppositum probabilius.	30. A
Melchisedech Virgo. ibidem. Verus Sacerdos.	32. B
Non sacrificasse, quando panem, & vinum protulit	
Abrahamo sentiunt aliqui ex catholicis.	36. B. C
Oppositum verum iudicatur.	38. B
Id negare non est hæreticum.	40. A
Negare vero panem & vinum fuisse materiam sui	
sacrificij hæreticum est. ibidem.	
Panem & vino utebatur pro materia sacrificij.	37. B
Personam Messie in sacrificando sustinuit.	38. A
Rex, & Sacerdos simul.	134. B
Moyse dux simul, & Sacerdos.	134. B
Monotelitarum error.	74. C
N	
Naturale lumen sacrificia dictabat.	17. A
Noe Sacerdos.	18. C
Numerus singularis pro plurali.	101. A

O

Index Rerum.

- O**blatio simplex, in quo differat á sacrificio. 21. A
 Obscuritas cognitionis non est de ratione prophetiæ. 101. C
 Observatio diei festi, quem actum requirat? 19. B
 Offerre sacra officium Sacerdotis. 16. C
 Officia Sacerdotis ad duo renocantur. 12. B
 Orare debet Sacerdos pro populo. 6. C. 7. A. B
 Oratio, quæ fiebat in sacrificio pro peccato. 13. B
 Oratio secundarius effectus Sacerdotij. 86. B
 Oratio Christi Domini pro se ipso. 79. A. 81. B
 Quomodo non semper exaudita. 86. A
 Semper exaudita, quomodo? ibidem. C. 81. A
 Per illam meruit gloriam sui corporis, & nominis sui exaltationem. 82. A
 Origenis error circa Melchisedechum. 23. A
 Ozias ex Tribu Iudæ lepra percussus. 191. A
- P**astor debet esse Sacerdos. 11. C
 Pastoris officium. 12. A
 Paupertas Christi Domini. 132. A
 Perfarum Reges utebantur cidari. 108. B
 D. Petri potestas collata a Christo D. 113. A
 Qualis fuerit, & quomodo comunicata? ibidem. B. C
 Potestas Summi Pontificis á Christo D. 114. B
 Potestas, tam spiritualis, quam temporalis dimanavit á Christo D. 130. B
 Potestas temporalis compossibilis cum spirituali. 134. A
 Neutra essentialiter pendens ab altera. ibidem. C
 Potestas Regia permanens. 139. A

Index Rerum.

- Prædicata quæ Christo D. conueniunt ratione
 diuinitatis, quomodo de eo cum reduplicatio-
 ne dicantur? 71. B
- Principatus Christi D. Monarchicus; 109. C
- Super humerum eius. 106. A
- Propheta fidelis Christus D. 123. B
- Proprietas, & iurisdictio distinguuntur; 119. A
- Q**ualitates Sacerdotum, & Regum. 108. A
- R**egnum Christi D. commune electis. 112. A
- Regnum spirituale pro temporali. 126. C
- Regnum Iudæorum intercisum in Iechonia. 125. B
- Regnum penes Machabæos. ibidem.
- Regnum Iudæorum vsque ad Christum D. per
 Iudices. 127. A
- Ruben primogenitura translata in Iudam. 34. A
- S
- S**acerdos, & Sacerdotium quid sint? 5. A. B
- Sacerdotis munera, quæ ex diuinis litteris.
 ibidem C. cum sequentibus.
- Sacerdotum dignitas ex facto Christi, D. 11. B
- Sacerdotes Medici. 7. B.
- Illorum dignitas, ex *P. August.* ibidem. A
- Doctores sunt. ibidem. B. ex *D. Hiero.*
- Duces sunt. 8. A
- Sacerdotium conuenire Christo D; qua homo
 est, quomodo intelligatur. 73. B
- Illius sacerdotium differt à Leuitico. 91. C
- Perfectissimum est. ibidem.

Index Rerum.

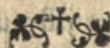
Sacerdotium, & sacrificium sunt correlativa.	14. A
Sacerdotium fuit in lege naturæ. ibidem.	C
Quale foret in statu innocentiz.	16. A
Sacrificia in lege naturæ post lapsum necessaria.	15. A
Non tantum esse ex occasione peccati.	ibidem.
Qualis actio sit sacrificium, & in quo consistat.	46. B. C
Operatio est religiosa.	48. A
Non includit necessario actionem physicam circa rem oblatam.	51. C
De re oblata, & de actione dicitur. ibidem.	A
Sacrificium humanæ vitæ, non est intrinsece malum.	52. A
Sacrificium Iephte, quomodo excusandum. ibidem.	C
Duplex sacrificium, priuatum, & publicum.	53. C
Sacrificare effectus propriissimus sacerdotij.	77. C
Salem duplex.	26. B
In monte Sion vna.	31. A
Saul figura iudaici populi.	144. A
Stanislai Stamnitij error circa officium mediatoris, & sacerdotis.	73. A
Summus Pontifex habet potestatem à Christo Domino.	114. B
Suppositum diuinum nihil physicum confert actionibus humanitatis, vt sunt ab illa.	73. C
Confert valorem moralem. ibidem.	
T	
T Auri dispositio cernitur in Christo D. in crucem acto ex Tertulliano.	106. C

Index Rerum.

Theodoti error.	22. C
Tituli tres in Christo D.	136. B
Tribus Iudæ, & Leui permixtæ.	90. C
Tributum non tenebatur soluere Christus D.	129. C
Turca tyrannus.	119. C

V ictores è bello reuertentes cum pane oblato excipiebantur.	34. B
Vnio hypostatica vna sola admittenda.	24. B
Vnicornis media crucis scriptis palus ex Tertul- liano.	106. C

Index Rerum finis.

COMMENTARIUS
IN ORATIONEM
HIEREMIÆ.

AUCTORE

P. F. EMMANUELE DE LACERDA
*Lusitano Eremita Augustiniensi Doctore Theologo,
& in celeberrima Conimbricensi Academia
Sacrae Theologiae professore, & in Portu-
galliae Regnis Augustiniana fa-
miliae Visitatore.*

PROOEMIUM.

POST Defletam urbis Hie-
rosolymæ excidium, mise-
ramq; & infælicem suę gen-
tis conditionem, è Regno, &
famulatu Dei, ac sacerdotio
in infamé apud Babylonios,
& Chaldæos seruitutem abentis, tandem

†

per

Proœmium

per *αὐτοῦ φωνῆς* in hac Oratione Israelitici
 populi iacturam, diuini conditoris oculis me-
 dendam apponit, flectitur enim, Deus ad la-
 chrymantis animi dolorē, & eo facilius, quo-
 quis non corporis, sed animæ ruinam lamen-
 tatur. *Postquam ergo in captiuitatem redactus est
 Israel, & Hierusalē deserta est* (verba sunt nostræ
 Vulgatæ, quæ, paucis demptis, reperiuntur etiã
 apud Septuaginta pro breui præfatiuncula in
 Threnos) *Sedit Hieremias Prophetæ flens, & plan-
 xit lamentatione hac super Hierusalem, & amaro
 animo suspirans, & eiulans dixit. Quomodo, &c.*

Hieremiam fuisse Sacerdotem, & de gene-
 re sacerdotum, qui habitabant in terra Benja-
 min in viculo anathot ipse testatur, ab Hieru-
 salem tribus distante miliaribus contra sep-
 tentrionem auctor est D. Hieron. fuisse vero
 Auctorem Threnorum, siue lamentationum,
 quæ cum operibus Hieremiæ propheticis cir-
 cumferuntur, conueniant omnes, tam græci,
 quã latini, vnde sub eius nomine semper thre-
 norum liber fuit positus in canone sacrorum
 librorum, tam antiquo apud Hebræos, quam
 nouo apud Christianos. Neque obstat quod
 hic liber Threnorum non sit idem cum libro

Hieremiæ, idest, cum prophetia eius, sed suū habeat peculiarē titulum *echiah* latine *quomodo* hebræorum more: qui libros á prima dictione nominant, vt cerni potest in lib. Genesis hebraice dicto *Bereschith. i. in principio*, quod & in cæteris apparebit discurrenti: quod sane videtur probabile, & ita sentiūt ex Rabbiniis Kimi, & Abhenestra, & ex RR. latinis cōplures, quoniam constat Hieremiã cōposuisse librū suū prophetiæ, & lamentationes has quatuor distinctas alphabetis, & postremo loco orationē, quæ iã non est alphabeto aliquo notata, & si totidē versus contineat, quot sunt alphabeti littere, quæ in alijs capitibus reperiūtur: forte, quia multo magis insigne caput hoc est, in quo continetur Oratio Hieremię, quã cætera quatuor capita, vt pote, quod in ea Hieremias, quasi per recapitulationē cuncta, quæ acerime luget in alijs, hic iam non lugenda corporeis lachrymarum riuulis, sed exponenda ante oculos diuini iudicis suscepit offerenda potius, quam deploranda.

Nō desunt vero, tum ex antiquioribus hebræis, grecisque, & latinis Auctoribus grauissimi, pluresque, quibus nō modo arridet hūc

Threnorum librum ab Hieremia esse editū, sed etiā esse eūdem cum libro prophetiæ eius ex hebreis ita tenuerūt Iosephus, & Philo. qui sacræ Scripturæ libros veteri testamenti iuxta numerū viginti duarū litterarum diuidentes, sub eadē littera cōprehenderunt prophetiam Hieremiæ, & Threnos. Ex græcis in primis Septuaginta idē uisi sunt sentire, qui ad continuādas has lamētationes cum prophetia Hieremiæ apposuerūt illam præfatiunculā, cuius supra meminimus, & quæ habetur in nostra Vulgata, quæ quāuis non sit canonica, magnā tamen habet auctoritatē, quæ Vulgatę nostræ de consensu Ecclesię addita est, tanquam prologus in Threnos. Itaq; ex græcis Patribus idē cēsent D. Gregorius Naz. Orig. D. Epiphanius in lib. de partibus diuinæ scripturæ, ex latinis D. Isidor. lib. 4. Ethymologiarū. cap. 1. & pro cæteris D. Hieron. præfatione in lib. Reg; Efficaxque ratio desumitur ex Trid. sess. 4. ubi in canonem sacrorū librorum hęc lamentationes sub nomine Hieremiæ cōprehenduntur, nulla facta distinctione inter illas, & prophetiā Hieremiæ, sed quoniam hęc latius examinare nō est huius loci, quomocūq; hęc se habeant

constas est, & certum Auctore lamentationū esse Hieremiam, illasque esse canonicam scripturam: sunt autē ex hebræis, qui velint hunc esse librum, quem Ioachim Rex Iuda legit, & in ignē coniecit, & quē Deus Hieremiæ iussit, ut illū instauraret, & in alio volumine scriberet, quod ille præstitit per Baruch ipsius Amanensem sicut cap. 30. dicitur. *Hieremias autem tulit aliud volumen, & dedit illud Baruch filio Neria scribæ, qui scripsit in eo ex ore Hieremiæ omnes sermones libri, quem cōbussit Ioachim Rex Iuda igni.* &c. Et cum Rabbini sentiant Isidor. Vatab. & Sixtus Senes. lib. 2. suæ bibliothecæ: in quo ego tamen magis assentior alijs existimātibz hunc librum, quē cōbussit Hierem. esse ipsum lib. ū propheticū Hieremię, non hūc lamentationū (si iste distinctus liber reputetur à libro prophetię Hieremię) de quo dici nequeūt, quæ in eodē cap. 36. de prædicto volumine dicuntur: *Et insuper additi sunt sermones multo plures, quàm antea fuerint, circa quod videri poteris Episcopum Detursensem. lib. 2. Isagogæ sacre difficultate vndecima, sect. 4. in fine.*

Fuisse Hieremiam sanctificatum, adhuc in vtero materno constat ex ipsius verbis cap. 1.

suę prophetię: *Prusquam te formārē in utero noui
 te, & antequā exires de vulua sanctificauit te. Quę
 verba utrum de propria sanctificatione per in
 fusionē gratiæ, & remissionē originalis culpę
 intelligenda sint, aut tantum de quadam præ
 paratione, & deputatione ad prophetiçū mu
 nus, dubium est adhuc sine nota à Catholicis
 Doctoribus agitatū, quanquā ego eam partē
 quę affirmat illum vere sanctificatū fuisse per
 infusionē gratiæ, & remissionē originalis cul
 pę multo probabiliore, & fere verā iudicem,
 pro qua stat D. Tho. 3. p. q. 27. art. 2. ad quē lo
 cū videri potest Frācis. Suar. to. 2. disp. 3. sec. 1.
 & Maldonat. Ioan. c. 10. v. 16. & c. 17. v. 17.*

Prophetavit autē Hieremias in ipso capti
 uitate tēpore post captiuitatē decē tribuū, fi
 nitūq, Regnū Israel, & ante captiuitatē duarū
 tribuū, finēq, Regni Iuda simul cū Nahum, &
 Sophonia, ea enim est clemētia Domini, vt no
 tavit D. Hiero., quę iam captiuitate vicina, &
 Babylonico exercitu obsidente Hierosolymā,
 adhuc tamen populū ad pœnitentiā per pro
 phetas hortabatur malens saluare conuersos,
 quā perdere delinquētes, vnde iā imminente
 captiuitate prophetare cæperunt Ezechiel, &

In Orationem Hieremiæ.

Hieremias iste in terra Iudæ, ille in Babylone. Prophetavit autē Hieremias adhuc puer anno tertiodécimo Iosifæ filij Amon Regis Iudæ, teste eodē D. Hiero. secundum cuius cōputationē annorū Regū Iudæ ab exordio deuastationis Hierosolymæ vsq. ad captiuitatē eiusdē Hierusalē, in qua, & ipse captus est, viginti & duobus annis prophetavit Hieremias, quadraginta autē, & vno annis prophetavit, ductus vero in Ægyptū prophetavit in Taphnis, vt ipse testatur.

Lamentationes eius, quæ hebraicè dicūtur *Chinith*, græce *threni*, latine *lamentationes*, non solū lamēta sunt sed, & vaticinia, nam, vt bene notauit Lyran. in cap. tertium Threnorū ea, quæ Hieremias corporeis oculis vidit, captiuusq; experimento didicit, cum iā ex integro Regnū Israel, & Iuda ceciderant, & euerfa penitus erāt, prius intellectuāli visione præuidit, & postea lamētatus est. Adde, quod, nō tantū Hieremias euerfionē Hierosolymæ per Babylonios, sed etiā illā, quæ tēpore Titi, & Vespasiani exequēda erat per Romanos, lamētatur; à qua vltima euerfione iā Iudæi, vsq; ad secundū Christi Dñi aduentum non liberabūtur: &